

Gruodžio baletas Lapinsko fantazijos audime

BALYS CHOMSKIS

Baletas "Jūratės ir Kastyčio" pastatymas praėjusią savaitę (gegužės 17 ir 18 d.) Marijos aukštesn. mokyklos auditorijoje, Chicagoje, yra įdomus ir reikšmingas įvykis mūsų teatro gyvenime. Įdomus yra ir D. Lapinsko fantastinis baletas šenizavimas, kuriame tiek nuostabus aiškumo, nieko jėga įbrukto, jog teikia žiūrovui džiaugsmą ir estetinį pasigėrėjimą. O reikšminga visa tai dar ir dėl to, kad pirmą kartą Amerikoje plačiau suskambejo Gruodžio kūryba, kėlus kadaisė nerimą ir ne vienam drąsiui širdį savo dideliu modernumu. O šiandien net ir saldžiosios ausys šito jau nepastebi.

Nors Gruodžio muzikinis palikimas nėra platus, bet jo kūryba pastūmėjo lietuvišką muziką dideliu šuoliu pirmyn, išpurdama dirvą jos tolimesniam augimui. Be to, Gruodis išauklėjo visą naują lietuvių kompozitorių generaciją, kurios vaisius yra ir prieš mėnesį girdėta Gaidelio opera "Dana".

Ištrūkęs iš konservatorijos direktoriaus pareigų, Gruodis sakydavo: dabar pradėsiu eiti savo pašaukimo keliu. Deja, karas, okupacijos ir jų baisūs žiaurumai pakirto kūrybinę potenciją, o ir sveikata. Daug planų ir svajonių likimas išmetė kaip Kastyčio negyvą kūną Baltijos pakrantėje.

Spektaklių metu iškilo vienas, įdomus prisiminimas, kaip Gruodis, vartydamas "Jūratės ir Kastyčio" partitūrą, svarstė perkurti baletą, kad jo vieno užtektų visam vakarui. Po ilgo tyklėjimo jo pečiai nerviškai krūptelėdavo, kompozitorius susimąstydavo ir vėl knygą užvoždavo.

Darius Lapinskas čia susiduria su ta pačia problema. Baletas laikrodis išmūša tik vieną valandą, o rutiniškam vakarui tai būtų per trumpas džiaugsmas. Ir ką gi daro Lapinskas?

Čia jam ateina į pagalbą, jo vadinamas, totalinis teatras, Lapinskas belete atskleidžia dar ir Maironio baladės "Jūratė ir Kastytis" poezijos posmus, kur juos tam tikrais momentais dekla-

muoja Leonas Barauskas, vaizdžiai išskeldamas dramatinį baletą akimirksniu. Lapinskas įveda į baletą ir solistę Aldoną Sempužienę. Suprantama, dainininkė čia nekonzertuoja. Jos dainavimas - dekoratyvinis: garsas šviesa, spalvos, mylinčių širdžių aimanos ir artėjanti likimo grėsmė. Stempužienė ir Barauskas yra pasidavę Lapinsko instrumentais, kuriais jis visada virtuoziškai groja. Nuotrupos iš dainos "Visur tyla", Gruodžio parašytos pačioje jaunatvėje, baletu skamba gana svetimai, ir jos reikėtų atsakyti.

Dabar klausimas, kada ir kokiu metu tie du menininkai atlieka savo rolę? Daugiausia tais momentais, kada Lapinskas užšaldo baletą figūras vienoje pozėje. Ir taip, niekur nekeisdamas Gruodžio muzikos, Lapinskas režiūriniai praplečia baletą erdve, laimėdamas spektakliui visai normalų laiką.

"Jūratės ir Kastyčio" vaizdinis sprendimas yra komplikotas, bet kartu žavus ir paprastas, turintis gerokai čiurlioniško elemento.

Algimanto Kezio fotografijos ir filmas gausiais variantais atskleidžia legendos simboliką. Jaunimo teatro aktoriai — jųros dugno gyvūnai ir vaizdai kalba, juda, nužerti gelmių migla. O Perkūniui siaučiant, visų rūmų puošmenos ir kolonos pamažu taip įtikinančiai griūva, subirdamas į dulkių krūvą, kad žiūrovas išspūdzio būna tiesiog apstulbin-tas.

Dariaus Lapinsko talentas vaizdinio meno srityje yra retas, bet daug sakantis pavyzdys teatro istorijoje. Jo kūrybinė asmenybė — tai intelektualinė kombinacija: kultūra, poezija ir gyva vaizduotė. Jis baletui pats ir dirigavo.

Baletas šokį atliko Birutės Nagienės vad. Toronto universiteto modernaus šokio ansamblis: Jūratė-Nagienė, Kastytis - Gerry Gilbert, motina - Vera Davis. Ne mano kompetencija kalbėti apie Nagienės choreografiją. Kaip žiūrovui, man atrodo, kad tai yra gerai paruoštas juodraštis, kuriame dar trūksta aiškumo, detali-žuotų momentų ir tuščio muzikos erdvės užpildymo. Be to, tur būt, yra įmanoma J. Gruodžio muzikoje liaudies folkloro atspindžius perkelti ir į sceną. Baletas "Jūratė ir Kastytis" duoda geros medžiagos suklestėti išraiškos šokiui.

Prie spektaklio pasisiekimo daug prisidėjo ir kiti, šiam reikalui užsidedę: šviesos tvarkė Stasys Gasiūnas ir Janina Liškevičiūtė, dekoracijas parengė Bronius Maciukevičius, plaukų šukuosenas — Irena Micevičienė, pastatymo priežiūra — Dalios Bylaitienės.

Margutis daug rizikavo, bet ir daug laimėjo. Sekančiais metais galima drąsiai "Jūratė ir Kastyti" vėl pakartoti.

K. Bogdanas (g. 1926)

Kompozitorius Juozas Gruodis (1884-1948)

Šiemetinė Dailės grupės duoklė

[spūdžiai iš parodos Čiurlionio galerijoje, Chicagoj]

Kaip eilėje pastarųjų metų, taip ir šiemet čikagiečių dailininkų grupė, pasivadinus "Dailės" vardu (anksčiau besisaukusi Jau-nųjų dailininkų klubu) gegužės 18 d. atidarė savo darbų parodą Čiurlionio galerijoje. Reikia pa-stebėti, kad ši paroda visų meno mėgėjų buvo labai laukiama, nes šiemet ypač tikėtasi nema-žo skaičiaus lietuviškojo aplinkoj dar nesirodžiusių jaunųjų mūsų dailininkų, bestudijuojančių i-vairiose Chicago ir jos apylin-kės mokyklose. Ir iš tikrųjų, "Dailės" grupės paroda šiemet šių jaunųjų dailininkų darbais

RIMVYDAS ZAISKAS

pristatė žiūrovui naująsias Ame-rikos mokyklų kūrybinę kryptį, ypač regimą šios parodos skulp-tūroje.

Tapyba

Tokį kūrybos naujumą ir jos įvairumą publika yra sutikusi la-bai palankiai. Tačiau buvo ir su-sirūpinusių, kad parodos ryškes-nei atmosferai lyg ir trūko spal-vingumo, spalvų lyg ir buvo mažiau, negu tikimasi normalio-jo parodoje, tapyba atrodė lyg

ir pasinėsi nublukimais, gana stipriai monochromiška. Betgi čia per daug į šitokius priekaištus nereikėtų kreipti dėmesio, nes jeigu Čiurlionio galerija turėtų geresnį paveikslų apšvietimą, to-kie spalvų įvairumo menkniekiai gal visai ir nekristų akin. Tačiau ir tokiose sąlygose Alvydo Bičiū-no "Protestas", labai subtiliai lie-čias šių laikų brutalumus, rečia linksmom, kontrastuojančiom spalvom. Proteste aiškiai rodo-mi ir kelių pažįstamų portretai, kurių tačiau perkėlimas ton pa-čion drobėn neduoda žiūrovui pakankamai laisvės surasti giles-

Magdalena Stankūnienė

E "Dailės" grupės meno parodos Čiurlionio galerijoje. Raižinys, Chicago miesto kolegijų meno festivalyje laimėjęs pirmąją premiją.

Gegužės mėnuo Lietuvoje (medžio raižinys)

Raižinys, Chicago miesto kolegijų meno festivalyje laimėjęs pirmąją premiją.

Kertinė Parastė

30,000 VIENU VAKARU!

Šią savaitę mūsų spaudoje trenkė žinia: Lietuvių fondo vakarieneje New Yorke Fondui surinkta 30,000 (trisdešimt tūkstančių!) dolerių. Vargu ar kuriam kitam reikalui vi-suos pokario dešimtmečius mūsųose vienu sykiu ir vienoj vietoj tiek pinigų buvo sutelk-ta. Ir ką visa tai reiškia? Gi tai, kad pinigų lietuviuose jau yra, ir kad žmonės jo ima ne-sigailėti, kada regimas aiškus, konkretus ir pozityvus reika-las. Dargi visa tai liudija, kad Lietuvių fondas laimi mūsų vi-suomenės pasitikėjimą, kad ap-lamai visa organizacinė ir pi-nigų telkimo "mašinerija" Lietuvių fondo vadovybės yra įstatyta į geras vėžes.

Lietuvių fondo vakariene Chicagoje įvyksta Jaunimo centre šį sekmadienį (gegužės 25 d.) 3 val. popiet. Niekieno nepralenkta laimėjimas New Yorke yra tikras iššūkis Chi-cagai! Ar įstengs Chicago pra-lenkti New Yorką? Juk Chi-gos lietuvių kolonija patetiškai mėgsta apsišaukti pasaulio lietuvių sostine. Argi sostinė pasiduos provincijai? Pagaliau būtų net netikėtina, kad sos-tapilyje gyvenančių kišenės būtų tuštesnės. Gerai pinigū-gų įvairių profesionalų — ban-kininkų, biznierių, fabrikantų, inžinierių, įmonininkų, plačios apimties verslininkų šiaip tar-nautojų ir sugebančių šimtu kitokių būdų pinigą sukaupti — Chicagoje tikrai turime daugiau negu New Yorke. Ar jie visi dabar atsilauks prieš New Yorką, su kuriuo galinė-tis Chicago? Ar jau tiesiog garbės klausimas?

Bet tai linksmoji (nors ir pakankamai rimta) varžytini-nė reikalo pusė. Ir kaip žmo-gus nebūsi geram ūpe ir nesid-žiūginsi, kai pinigų telkimo ir Lietuvių fondo supratimo min-tis žmonėse atranda tokį vai-singą atgarsį. Bet tik jau pi-nigą turint, sakykime, praside-da pati svarbiausioji Lietuvių fondo egzistavimo fazė — pi-nigų nukreipimas ten, kur jis labiausiai mūsų kultūrai ir kū-

rybai čia yra reikalingas, kur jis brandintų geriausią kultū-rinį derlių. O tai nėra jau taip siauras, vien tik formalus pro-centų skirstymo reikalas. Ką ligi šio viena pati procentų skirstymo komisija pusėtinai atliko, toliau vargu ar galės tiksliausiai savo sprendimais pataikyti be atskirų kultūros sričių specialistų nuomonės bei tautos. Iškilis Fonde ir didesnio lankstumo klausimas, nenorint pasitaikančių progų pramiego-ti, pinigus skirstant tik tai kar-tą per metus. O tai vėl siejasi su pinigų atpalaidavimu, kai tik atsiranda neatidėliotina ir nepasikartojanti proga sumą mūsų kultūros labui panaudo-ti. Sprendimus darant, taipgi linkėtina Fondo žmonėms ne-pasimesti smulkmenose dėl vienos ar kitos asmeniškos nuomonės, o žiūrėti vien pla-taus ir bendro reikalo laisvos tautos ir laisvo žmogaus aspi-racijų plotmėje.

Lietuvių fondo tikslų sie-kiant, taipgi jokiū būdu nereik-ėtų išleisti iš akių fakto, jog būtina ko daugiausia pasiekti dabartyje. Neabejojant, kad pinigų bus atteityje dar dau-giau. Bet ar bus pakankamai pajėgių žmonių, kurie pajė-gūs pinigų vertą kūrybinį darbą atlikti? Štai akivaizdus pavyz-dys: dar taip senesniai visi džiaugėmės geografijos moks-lą liečiančiais raštais, išėjusiais iš po prof. K. Pakšto, prof. Stp. Kolupailos, A. Ben-doriaus plunksnos. Šiandien jų jau nebėra. Ir kiek dar tokių geografų savo tarpe čia turi-me? Panašiai yra arba greit bus ir kitose srityse: politi-nius moksluos, grožinę lite-ratūrą, istoriją, filosofiją, muziką, švietimą ir kitur. Ir tai nėra kokio nors nepagrįsto pesimizmo skleidimas, bet tik-tai realių, visai neromantiškų, faktų konstatavimas.

O Lietuvių fondas gi turi būti gyvas ne vien tik savo procentų augime, bet ir ug-dyme viso to, kas nežūsta net ir pinigui pasaulinių križių at-dažyta sintetinė kempinė.

k. brd.

Šiame numery

- 30.000 vienu vakaru!
- Juozo Gruodžio baletas "Jūratė ir Kastytis" Lapinsko fantazijos audime.
- Šiemetinė "Dailės" grupės duoklė.
- Liūdna pasaka apie tai, kaip formavosi vienas tarybinis rašytojas.
- Negrįžo į šalį, kuriai gyvenimą skyrė.
- Kur Amerikoje šilta.
- 1569 metų seimo darbų pradžia.
- Lietuvių katalikų mokslo akademija išleidžia vertingų veikalų.
- Koks jis menininkas?
- S. Šimoliūno išpuolis prieš save.
- Moterų gyvenimas.

ne paveiklo ineterpretacija.

Z. Sodeikienės tapyba ypač pa-traukė parodos lankytojų dėmesį. Atsirado net jos metafizinių drobių garbintojų tiek jaunųjų, tiek vyresniųjų tarpe, kurių eks-tazės čia buvo visai suprantamos ir pateisinamos. Sodeikienės me-tafizinės išraiškos "Kompozicija" čia nuliūdo kažką panašaus į pei-zažą, o tamsių ir šviesių spalvų išdėstymas sudaro tokią erdvę, kad tiesiog kyla noras įon įdėti ravaį ranką. Ši dailininkės dar-bų metafizinė kalba yra paro-doje pelnytai atžymėta pirmąja premija už tapybą. Sodeikienės kūryba drobėje turi retą stipru-mą, rodo dailininkės teptuko grie-žtą kontrolę formų išbaigime ir duoda jos tapybai malonų sklan-dumą.

Antroji tapybos premija teko Onai Baužienei, kurios "Kompo-zicija" su savo švelniomis, paste-linėm spalvom taipgi patraukė parodos lankytojų dėmesį. O to-kiuo švelnumo netrūko ir kitų pa-

rosos dailininkų darbuose, net pasigendant juose spalvinio kie-tumo. Daugelio darbai buvo gan malonūs, kruopščiai atlikti. Stip-rų išpūdį paliko Val. Ramonio "Mėnulio peizažas". Ir ne dėl to, kad jis atrodė labai mėnuliškas, bet kad visiems priminė metalo gargažą, įmontuotą plokštėje, o iš tikrųjų tai buvo tik akrilika dažyta sintetinė kempinė.

Skulptūra

Parodos skulptūra ryškiai žy-mėjo šio dešimtmečio kūrybinę kryptį, kuri nori, kad parodų lan-kytojai patys dalyvautų kūrybi-niame momente. Petro Alek-sos "Sąžinės fragmentas" galėjo būti lankytojų apeitas ir nepas-tebėtas, nes šios skulptūros for-ma iš paviršiaus yra gana pa-prasta ir niekuo nepasižymi. Tačiau, tik įžengę į skulptūros vidų, mes pamatom intymų ir net jautrų jos vaidmenį — mus pačius, tokius, kokius mes patys

(Nukelta į 2 psl.)

Liūdna pasaka apie tai, kaip formavosi vienas tarybinis rašytojas

A. RUGINIS

"Ir ką aš jam tada turėjau atsakyti?" — guodžiasi savo autobiografinėje apybraižoje jaunosios kartos (g. 1930) rašytojas Vytautas Petkevičius (Tarybų Lietuvos rašytojai. Vilnius, 1967). O tasai klausimas buvo jam ir nemalonus ir net keblus: "Tai ką, užsigavai? Ant tarybų valdžios užpykai?" Užpykti gi jis turėjo pagrindo, kai jį "kuo šiuo laikais išaukštino" jureivystės mokyklos Leningrade vien už tai, kad jis buvo keleta metų gyvenęs vokiečių okupuota me krašte (Lietuvoje), tad ko geriausiai būtų užverbuotas šnipu. Nesvarbu, kad anuomet jis tebuvo 11-14 metų paauglys.

Petkevičiaus atvejį anaipol nebuvo koks išimtinis reiškinys. Sovietų valdžia tada su tiesiog ligūstu įtarinumu žiūrėjo net į savo karius, kurie buvo ilgai ar trumpiau patekę vokiečių nelaisvėn.

Antai toje pačioje knygoje kitas rašytojas, Paulius Sirys, ko vėsis Raudonosios armijos gretose ir kurį laiką buvęs vokiečių nelaisvėje, prisimena: "Skldio kalbos, kad belaisvius ir išvežtuosius darbus saviškai šaudė". Kad tai nebuvo tik kalbos, jis ir pats patyrė, kai jį, pabėgusį per frontą iš Vokietijos, "palaike" fašistų šnipu. Nedaug trūko, kad... — reikšmingu daugtaškiu nebebaigia sakinio Sirys.

Anas nepagrįstas įtarinimas ir šiurkštus "išgijimas" iš mokyklos buvo, žinoma, didelis smūgis uoliam komjaunuoliui. Jis betgi susivaldė, nes jau nuo komjaunuoliavimo pradžios jis visur, "lydėjo šventi, tada beveik malda tapusieji žodžiai: "Taip reikia." (Ar ne gražus komjaunuolinio maldingumo pavyzdys.) Taip ar panašiai "pasimeldęs", Petkevičius ir visai apsiraminio, juoba kad — "vėl gana greitai ėmiau kilti tarnybos laiptais".

Netrūkų Petkevičius susilaukė naujo smūgio ir vėl to paties neįtikėtinai klausimo, ar neužpykęs ant tarybų valdžios, kai drauge su broliu buvo nubautas paaiškėjus ("kažkas iškiso"), kad vienas jo dėdė dar 1926 metais išvyko ("pabėgo nuo fašistų") Brazilijon. Ir vėl, baudėjams visai nebuvo svarbu, kad anuomet Petkevičius net ir gimęs dar nebuvo. Kągi, artimų gimininių buvimas užsienyje buvo nemazas nusikaltimas "tarybiniam piliečiui", juoba dargi vadovaujantiam komjaunuoliui. Ne be reikalo įvairiose sovietinėse anketo- se būdavo (gal ir dabar tebėra?) primygtinai teirujamasi apie gimes užsienyje. Ruošiantis masiniams Lietuvos išvežimams 1941 metais ir pagal LTSR NKGB (Narodnyj Komisariat Gosudarstvennoj Bezopasnosti — Valstybės Saugumo Liaudies Komisariat) 1941 IV. 25 d. įsakymą Nr. 0023 sudarinėjant "antisovietinio" ir "kontrarevoliucinio" elemento sąrašus, atitinkamuose blankuose buvo ir tokia grėsminga pastraipa: "Semji ir bližaišie rodstvenniki lic, bežavščich za granicu (izmeniki rodiny)". (Už sienin pabėgusių asmenų šeimos ir artimiausi giminaičiai (tėvynės išdavikai). Pagaliau, kas ten tikrai žino, gal ir dabar, nežiūrint viso skatinamo užsieniavimo, kur nors slaptose kanceliarijose rūpestingai valdininkai stropiai kartotekuoją bent svarbesnius užsieniavusius. Taip sau, dėl visa ko.

Nenuostabu, kad Petkevičius vėl buvo "iš tikro įsiutęs", betgi ir vėl protingai susivaldė ("dantis sukanęs, dirbau kaip dirbęs"). Galutinai apsiraminio, kai "tie patys žmonės, kurie mane barė ir baudė" rekomendavo jį Šiaulių srities komjaunimo sekretorium, o komjaunuoliai jį vienbalsiai (kur gi ne) išrinko. Naujai parodytoji malonė Petkevičiui "galutinai sutvirtino pasitikejimą partija".

Tos politinės dresūros (o

kaip kitaip pavadinti tą kiekvienai dresūrai būdingą bausmių ir malonių kaitaliojimąsi) rezultate Petkevičius savotiškai suauto- matėjo ("Agitavo mane, agitavau ir aš, vadovavo man, vadovavau ir aš kitiems") ir išitinkino, kad nėra prasmės statyti sau klausimo "Kur logika?" ir kad "mūsų šalyje" viską lemia "viena reali ir milžiniška jėga, kuri vadinas — partija".

Bet leiskime pagaliau pačiam Petkevičiui pasipasakoti, kaip jis būtų to galėjęs padaryti tada, kai jį gujo iš mokyklos ar baudė už dėdė Brazilijoje...

... Komjauniman atėjau inertiškai, pagal šeimos tradicijas: visi Petkevičiai buvo tokie, todėl ir aš negalėjau pasielgti kitaip. Tiesiog neturėjau teisės susidėti su kitais."

Cia kiek pertrauksime Petkevičių, nurodydami, kad toli gražu ne visiems toks "inertiškas" buvo įstojimas komjauniman. Štai pvz. kitas rašytojas, Vytautas Bubnys (g. 1932) turi kitokių prisiminimų: "Tylėjom mes, tylėjo direktorius. Praėjo viena valanda, antra. Direktorius įsinerinęs pradėjo aiškinti, kad jei gu mes nestosime į komjaunimą, jis mus pašalins iš mokyklos. Su kiekviena valandėlė manė au- gu vis didesnis priešikumo jausmas: nieko nepadarys, gąsdina. Tiesa, tą dieną keletą mano bendraklasių direktorius išva- rė namo ir liepė mokykloje dau- giau nesirodyti. Tačiau po tre- jeto dienų pats pakvietė: "Ši- kart dovanoju, bet kitą kartą..."

O kitą kartą jau savo kabinete jis mane "tėviškai auklėjo": "Ka- tu veiksi, baigies vidurinę? Studi- juosi? Neprims. Tik komjaunuoli- nis prima, tik komjaunuoliams stipendijas moka. Ir darbą geres- nį gautum..." Grįžkime prie pertraukto Pet-

kevičiaus pasakojimo:

O partijon istoti mane jau pa- ragino. Ir kai iš kuklumo paban- džiau atiskalbinti, man paaiški- no:

— Komunistai geriau žino, kur tu labiau reikalingas.

Taigi nuo keturiolikos metų prasidėjo mano komjaunimo, o paskui ir partijos aktyvistų gyve- nimas: agitavo mane, agitavau ir aš, vadovavo man, vadovavau ir aš kitiems. Ir visur mane lydė- jo šventi, tada beveik malda ta- pusieji žodžiai:

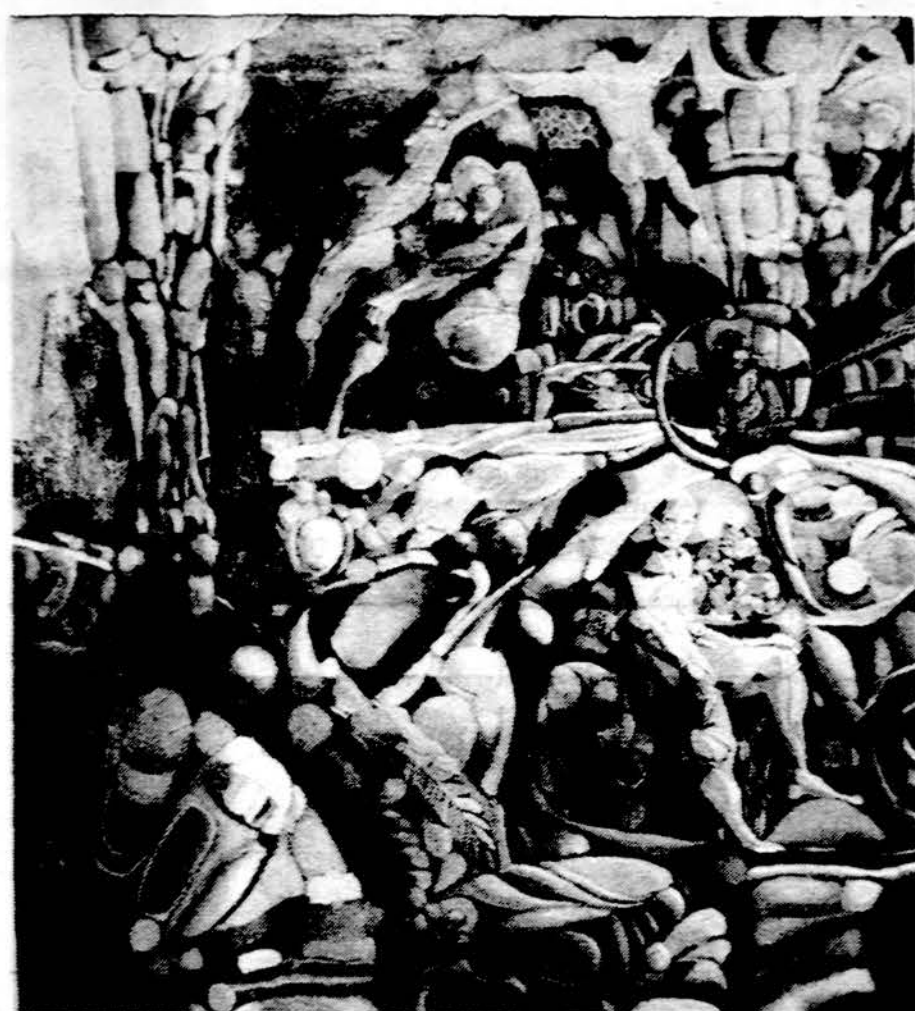
— Taip reikia.

O, pasirodo, daug ko ir nereik- kėjo. Pasirodo, nemaža man ta- da labai artimų ir brangių žmo- nių žuvo be reikalo. Pamenu, būtu to galėjęs padaryti tada, kai jį gujo iš mokyklos ar baudė už dėdė Brazilijoje...

— Ne, — papurčiau galva, — ant jos aš neturiu teisės pykti, aš komunistas.

— Tai ir gerai! — jis linksmai paplojo man per petį, bet doku- mentus atidavė atgal.

O sugrįžęs namo, dar ilgai dro- vėjau ir nekenciau pats savęs, melavau, kad neišlaikiau egzami- nu, bet širdyje nešiojau baisyą nuoskaudą ir niekaip nesupra- tau, kuo geresni tie, kurie pralei- dū karą giliai užnugarį prie pečiaus, už tuos, kurie ne savo noru buvo palikti prieš malonei ir pergyveno visą fašistinės oku- pacijos siaubą? Mane baugino nepilnavėrio ir iš anksto pas- merko žmogaus ateitis, man bu- vo gėda prieš tuos šimtus jaunuo- lių, kuriems vadovavau ir kurie tikėjo kiekvieno mano žo- džiu.

Zita Sodeikienė Tapybinė kompozicija (Liet. foto archyvas)

"Jeigu šitaip galima pasielgti su manim, su aktyvistu, tai ko tada gali tikėtis eiliniai?" — krintausi ne vien tik dėl savo nelaimės.

O po kiek laiko mane išskvie- tė iš Kauno universiteto statybos fakulteto pirmojo kurso ir, nelei- dę net išlaikyti sesijinių egzami- nų, "mobilizavo" komjaunimo darbu. Ir tada aš galutinai pasi- mečiau. Kaipgi šitaip? Pradžioj man nepatiki karinio inžinie- rius diplomą, o paskui į mano rankas atiduoda viso miesto kom- jaunimo organizaciją? Kur logi- ka? Ir aš pajutau, kad be šitų geležinių įstatymų, be kilometri- nių instrukcijų mūsų šalyje yra dar viena reali ir milžiniška jė- ga, kuri vadinas — partija.

Palengva nusiraminau. Dirb- damas jaunimo tarpe, užmiršau visas nuoskaudas ir nusikračiau "kleimuoto" žmogaus savijautos, tuo labiau, kad vėl gana greitai ėmiau kilti tarnybos laiptais.

Bet ir čia kažkas iškiso ir pri- siminė, kad, man dar negimus, 1926 metais nuo fašistų į Brazy- liją pabėgo vienas mano dėdė. Už tą jo "nusikaltimą" mane vi- sai be reikalo nubaudė, o vyres- nį brolių išgrūdė iš operatyvinių darbuotojų karinės mokyklos.

Brolis pradėjo gerti, o aš vėl neradau ramybės ir, parašęs pa- reiškimą, pasiprašiau atleidžia- mas iš darbo.

— Tai ką, užpykai? Ant ta- rybų valdžios užsigavai? — vėl klausinėjo mane, o aš, sukanęs dantis, dirbau kaip dirbęs.

"Taip reikia, bet taip neturi būti", — pirmą kartą pagalvo- jau tada iš tikro įsiutęs, kad vie- noje šalyje, net vienoje partijoje gali būti pirmarūšiai ir antrarū- šiai žmonės. Bet po kiek laiko man ir vėl priekė atsimti savo žodžius. Tie patys žmonės, kurie mane barė ir baudė, rekomenda- vo mane Šiaulių srities komjaun- imo sekretoriumi, o komjaunuoli- lai vienbalsiai išrinko.

Tas faktas manė galutinai sutvirtino pasitikejimą partija. Taip aš formavau kaip žmo- gus, toks atėjau ir literatūron.

Siemetinė dailės grupės duoklė

(Atkelta iš 1 psl.)

savo matome, ir tokius, kokius mus mato kiti. Dėka žmonijos puikybės ydos, veik visi šio kūry- binio momento dalyviai sugrįžta iš skulptūros ir pasaulį prasišiepė lig ausų, lyg katinai, prariję paukštį. Šis P. Aleksos darbas ir apdovanotas premija už skulp- tūrą.

Veik pirmasis objektas, kurį pamato žiūrovas, įžengęs galeri- jon, yra Andriaus Baluko "Re- volveris", pasiūtas iš medžiagos ir prikimštas minkštos, sinteti- nės kempinės. Jis čia vilioja vai- kus ir suaugusius, lyg ir prašytė prašosi būti jų paglostomas. Šio revolyvio buvimas parodoje at- rodo kaip gana reikalingas prie- das, beveik simbolizuojas dabar- tinės kūrybos dvasią. Iš to paties A. Baluko neono šviesų skulptū- ros beveik stipriausia spūdi palieka "Neonas 2, Raudonas", kuriam kažkodėl lyg ir trūksta finalinio išraiškos taško, tačiau raudonos šviesos mįrgėjimas prirakina akis ir nevienodas du- jų virpėjimas aukšto elektros i- tampo sudaro gan įspūdingą vaizdą.

Grafika

Grafikos atstovavimas paro- doje yra gana geras. Yra beveik kiekvieno techniškojo grafikos pro- ceso pavyzdžių. D. Rėklytės foto- grafinės graviūros čia apdovano- tos premija už grafiką. M. Stan- kūnienės medžio raiziniai stip- riai akcentuoja tradicinę lietu- viškosios dvasios temą ir išraiš- ką, kuriomis ji yra patraukusi ir

DR. ANNA BALIUNAS
AKTŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLĖS LIGOS
PRITAIKO AKINIS
2858 West 63rd Street
Val: kasdien 10-12 val. ir 7-9 v vak. Šeštadienis 10-11 val. Trečia- dienis uždaryta. Ligoniai priimami su- stitars.
Ofiso telefonas: PR 8-3229
Rez. telef. WAlbrook 5-5076

DR. K. G. BALUKAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGJA
6449 S. Pulaski Road (Crawford Medical Building) Tel. LU 5-6446
Pirma ligonius pagal susitarimą jei neatšiliepa, skambinti 374-8012

DR. C. K. BOBELIS
Inkstų ir šlapimo takų chirurgija
Tel. 695-0533 — Elgin
425 No. Liberty Street
Route 25, Elgin, Illinois
Ofisa: 3146 West 63rd Street
Tel.: PRospect 8-1177
Rezid.: 3241 West 66th Place
Tel.: REPUBLIC 7-7868

DR. S. BIEŽIS
CHIRURGAS
Valandos: Kasdien nuo 1 iki 3; tre- čiadienis uždaryta. Antradienis ir penktadienis vak nuo 7 iki 8 val.

DR. VL. BLAŽYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
2801 West 63rd Street
Kampus 63-dios ir California
Val: kasdien nuo 6-8 val. vak.
Šeštad. 2-4 val.
Trečiad. ir kitu laiku pagal susita- rimą.
Ofiso telef. 476-4042
Resid. tel. WAlbrook 5-3048

amerikiečių dėmesį įvairiose pa- rodose Chicagoje.

Išvados

Lyginant šiemetinę "Dailės" grupės parodą su praėjusių ir užpraėjusių metų paroda, reikia pasakyti, kad šiemetinė yra kur kas geresnė, pasižyminti dideliu įvairumu ir ta jaunatviška dva- sia, kuri, labiau negu ankstes- niais metais, parodė, kas šiais laikais vyksta kūrybiniame me- no pasaulyje.

Paroda Čiurlionio galerijoje tę- sis iki gegužės mėn. 25 d. Tad ja galima lankyti dar šandien ir rytoj nuo 11 val. ryto iki 9 val. vak.

Senosios Lietuvos kariniai

įstatai bei įsakai (artikulai) bu- vo surinkti ir galutinai sutvarky- ti Žygmanto III laikais, 1609 metais, taigi prieš 360 metų. Pir- moje artikuly dalyje 33 skyriai kalba apie karių pareigas ir baus- mes. Artikuly būta griežtų: už viršininko neklausymą, tvirtovės sienų gadinimą, hetmono į- sakymų nevykdymą ir pan. baus- ta mirties bausme. II artikuly da- lyje kalbama apie kariuomenės žygio tvarką, poilsį ir mūšio ei- ga. 1754 m. Nesvyžiuje išleista pakartotina karo įstatų laida len- kiškai, kuriame paskelbti ir at- skirų hetmonų (karinių viršininkų) įsakymai.

Tel. ofiso HE 4-5849. rez. 388-2235
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street
Val: pirm., ketv. 1-4, vakar. 7-9 antr., penktad. 1-5, treč. ir šešt. tik susitarim.

Ofiso — HE 4-5758
DR. S. ir M. BUDRYS
ALERGIJA
2751 West 51st Street
Valandos: antradienis, penktadienis 2-9 v. Šeštadienis 10-11 p. p. Ligoniai priimami pagal susitarimą.

Dr. Ant. Rudoko kabineta perėmė optometristas
DR. EDMUND E. CIARA
2709 W. 51st Street
Tel. — GR 6-2400
Val. pagal susitarimą: Pirmad. ir ketv. 1-4 ir 7-9; antradi. ir penk- tad. 10-4; šeštad. 10-2 val.

Ofs. 735-4477. Rez. PR 8-6960
DR. E. DEKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
SPECIALYBĖ — NERVŲ IR RAIŠKINĖS LIGOS
Crawford Medical Building
6449 So. Pulaski Road
Valandos pagal susitarimą

Rez. Tel. GI 8-0873
DR. W. M. EISIN-EISINAS
Akuserija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6132 S. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Jei ne atšiliepa, skambinti: MI 3-0001.

Ofiso tel. PR 8-2220
Namų — rez. PRospect 5-9081
DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
J O K E A
2656 West 63rd Street
Pirmad., antradi., ketvirt. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 5 iki 8 v. vak. Šeštad. nuo 1 iki 4 val.

Ofs. PR 6-6022 Rez. PR 8-6960
DR. E. JATULIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika
2815 W. 71st Street
Ofiso val. kasdien nuo 7 iki 9 v. v. Šešt. nuo 9 iki 12 val.: arba susita- rus.

Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 3-7278
DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 W. 63rd Street
Val: kasdien nuo 1-4 p.p. ir 6 iki 8 val. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Ofiso ir buto tel. Olympe 2-1381
DR. F. V. KAUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1407 So. 49th Court, Cicero
Val. kasdien 10-12 ir 4-7. Trečiad. ir šeštad. tik susitarus.

Tel. — REliance 5-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
(Išsivys gydytojas)
3925 West 69th Street
Val: pirmad., antradi., ketvirtad. ir penktad. nuo 12-4 val. p. p. 6-8 val. vak. Šeštad. 12-3 val. p. p. Trečiad. uždaryta.

Tel. ofiso ir buto Olympe 2-4150
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
4938 W. 15th Street, Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienius Šeštadienis 12 iki 4 popiet

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGE
KIDIKŲ IR VAIKŲ LIGŲ SPECIALISTE
7156 South Western Avenue
Pirmad. antradi. ketviti ir penk. nuo 11 val. iki 1 val. p. p. ir nuo 6-8 val. vakare Trečiad. nuo 11 val. ryto iki 1 val. p. p. Šeštad. 11 val. ryto iki 3 val. p. p.
Ofiso telef. RE 7-1168
Rez. tel. 238-2919

DR. MARIJA LINAS
AKUSERIJA MOTERŲ LIGOS
2817 West 71st Street
Telef. HEliance 6-3545
(Ofiso ir rezidencijos)
Valandos pagal susitarimą

Ofiso tel. PR 8-7773. Rez. PR 8-4732
DR. A. MACIUNAS
CHIRURGAS
2858 West 63rd Street
Valandos: pirm., ketv., 6-8 val. antradi. ir penkt. 1-4 val. Pirminėje tik susitarus

Ofiso HE 4-1818 Rez. PR 6-9801
DR. J. MEŠKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. kampas; Val. kasdien 9-11 ryto ir 4-8 v. vak. Šeštad. 9 v. r. — 2 v. popiet

ASSOCIATE OPTOMETRISTS
Lietuviškai kalba
DR. FRANK PLECKAS, OPT.
3424 W. 63rd St., GR 6-7044
Tikrina akis. Pritaiko akinus ir "contact lenses".
Valandos pagal susitarimą. Uždaryta trečiadieniais

DR. A. PUSTELNIKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
SPEC. VIDAUS LIGOS
Tel. Ofiso PR 6-7800; Namų 925-7887
5159 So. Damen Avenue
Valandos tik pagal susitarimą. Trečiadieniais uždaryta.

Telef. 423-2660
DR. E. RINGUS
RENTENOLOGAS
9760 So. Kedzie Avenue
Val. pirmad., antradi., ketvirtad. ir penktad. 8 v. r. iki 9 v. v. Treč. ir šeštad. 8 v. r. iki 3 v. popiet.

DR. ZIGMAS RUDAITIS
SPEC. ORTHOPEDIJOS LIGOS
2745 West 69th Street
(Tel. 737-2290 ofiso ir rezideac)
Pirma ligonius tikrai susitarus — (By appt.).

DR. LEONAS SEIBUTIS
INESTŲ, PUSLES IR PROSTATO CHIRURGJA
Ofisa 2454 W. 71st Street
Val: antradi. nuo 2-5 popiet ketvirtad. nuo 6-8 vakaro
Ofiso telef. 776-2380
Rezid. telef. PRospect 9-6730

DR. ALDONA SIMKUS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGJA
PRITAIKO AKINIS
15542 So. Cicero, Oak Forest, Ill.
Kabineto tel. 687-2020
Namų tel. 839-1071
Vizitai pagal susitarimą

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Adresas: 4255 W. 63rd Street
Ofiso tel. REliance 5-4410
Rez. GLOvecius 6-0617
Valandos: pirm. ir ketv. nuo 12 val. iki 2 val. p. p. ir nuo 7 iki 8 v. vak. antr. ir penkt. nuo 12 iki 2 val. p. p. ir vakarais pagal susitarimą.

DR. P. STRIMAITIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Bendra praktika ir chirurgija
Ofisa 2750 W. 71st Street
Telefonas — 925-8296
Valandos: 2-8 v. v., penktad. 10-12 v. r. 2-5 v. vak. Šeštad. 1-4 v. vak. Karo. Šeštad. ir trečiad. uždaryta. Rezid. tel. WA 5-3099

DR. VYT. TAURAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
BENDRA PRAKTIKA IR MOTERŲ LIGOS
Ofisa ir rez. 2652 W. 59th St.
Tel. PRospect 8-1223
Ofiso val: pirm., antr., treč. ir penkt. nuo 2 iki 4 val. ir nuo 6 iki 8 v. r. Šeštad. 2-4 val. popiet ir kitu laiku pagal susitarimą.

Of. Tel. HE 4-2123, Namų GI 8-6195
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Pirminėje ligonius tik susitarus
Val. 2-4 p. p. ir 6-8 v. vak. Trečiad. ir šeštad. uždaryta

Tel. PRospect 6-9400
DR. ONA VASKEVICIUS
(VASKAS)
GYDYTOJA IR CHIRURGE
6648 So. Albany Avenue
Val: pirm., antradi., ketv. 6-8 val. vak. penkt. ir šeštad. 2-4 popiet ir kitu laiku pagal susitarimą

Tel. ofiso PR 6-6446, rez. HE 4-3150
DR. F. C. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3107 West 71st Street
Val: 2 iki 4 v. p. ir 7 iki 8 v. v. Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

Ofiso tel. 767-2141, Namų 636-4850
DR. PETRAS ZLIOBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6449 So. Pulaski Road
Val: pirmad., antradi., penktad. 1-4 ir 6-8 v. v. ketvirt. 6-8 v. vakaro. Šeštadienis 11-1 val. popiet.

Pora jūros gyvūnų profilį iš "Jūratės ir Kastyčio" pastatymo Chicagoje: Liucijus Alenskas (kairėje) ir Arūnas Krutulis. (Lietuvių foto archyvas)

Po Juozo Gruodžio baieto "Jūratė ir Kastytis" spektaklio Marijos Aukštesniosios mokyklos auditorijoje gegužės 18 d. Chicagoje. Centre iš kairės į dešinę: Kastyčio vaidmenį atlikęs Gerry Gilbert, Jūratė — Birutė Vaitkūnaitė — Nagienė, kompozitorius Darius Lapinskas, solistė Aldona Stempovienė ir aktorius Leonas Barauskas (Lietuvių foto archyvas)

Negrįžo į šalį, kuriai gyvenimą skyrė

Su geografu Antanu Bendorium amžinai atsisveikinant

BRONIUS KVIKLYS

Visi mūsų broliai ir sesės lietuviškai vienodai brangūs ir mieli, bet kažkaip kartėsnė ašarą išsi-veržia, kai sužinau apie pirmalaukį lietuvių mokslininko ar kultūrininko mirtį. Man kažkaip artimesni geografs, jų tiek nedaug čia teturėjome. Ir štai prieš devynerius metus atsisveikinome su a. a. prof. K. Pakštu, prieš penketą metų išlydėjome į amžinybę daug kelių, rašiusi, bet visų darbų nespėjusi atlikti Steponą Kolupailą, o šiomis dienomis gavome dar vieną liūdną žinią: gegužės 19 d. New Yorke mirė dar vienas didysis iš nedidelio geografų ratelio — Antanas Bendorius.

Visi tai neeiliniai žmonės, iškilūs mokslininkai; viesus tris priglaidė svetimta, tegu ir svetima Amerikos žemėlė, ne sava — gimtoji, kurią jie labai mylėjo ir netgi toli nuo jos gyvendami tyrinėjo, aprašė.

Paskutinis, Antanas, mirė prieš pat savo 65-įjį gimtadienį. Buvo gimęs 1904 m. Giraitėlių kaime, Lazdijų valsčiuje, Bendoravičių šeimoje. Jaunystė darbinga ir audringa, kaip nedaugelio iš mūsų: uolus Seinų "Žiburio" gimnazijos mokinys, šaulys, skautas, ateitininkas ir drauge aktyvus partizanas — laisvės kovų su lenkais dalyvis, jų suimtas, kalintas (1919-20 m.). Vėliau — Kauno, Karaliaučiaus, Berlyno universiteto studentas, geografas, aukštųjų mokyklų dėstytojas, visuomenės veikėjas, daugelio organizacijų darbuotojas, politikas, Liet. kr. dem. partijos centrinio komiteto narys. Nuo 1944 m. tremtinys, VLIKo darbuotojas, įvairių centrinių organizacijų veikėjas. Tačiau didesni jo nuopelnai mūsų geografijos

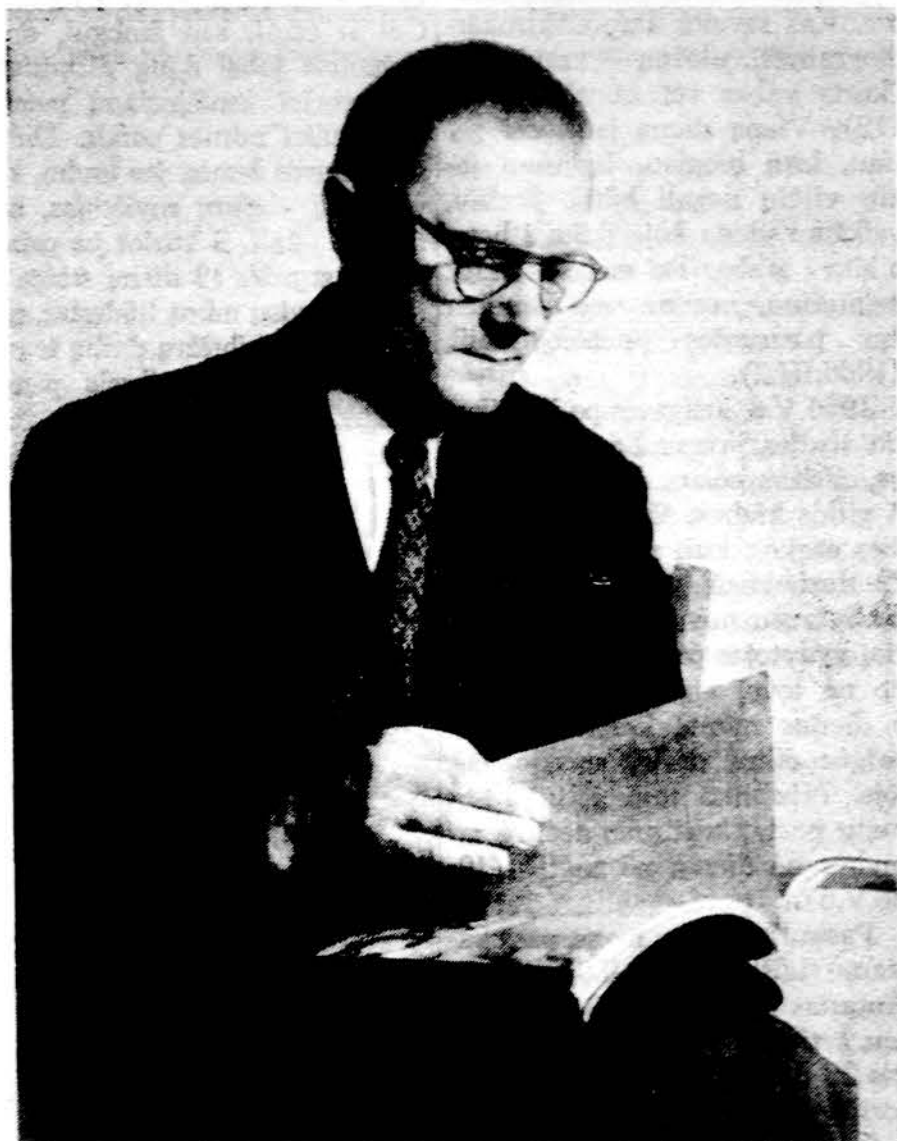
moklo srityje: vykdė kai kurių vidaus vandenų tyrimus, tyrinėjo dirvožemius, keliavo po Lietuvą, rinkdamas geografinę ir vaizdinę medžiagą, paskelbė eilę straipsnių periodikoje, išleido keletą geogr. knygų, vadovėlių, buvo Liet. enciklopedijos geografijos skyriaus redaktorius.

Nedaug kartų teko velionį gyvenime sutikti, tačiau, rašant "Mūsų Lietuvą" ir kitomis progomis, teko su juo ilgokai susirašinėti. Tebeturiu ir keliasdešimt jo laišku, kuriuose parašyta ne-

maža įdomių dalykų. Taigi ir šis rašinys tegu būna mūsų pasikalbėjimas su velioniu, tiksliau tariant, jo pasakojimas apie savo gyvenimą, darbus, mūsų reikalus.

Lietuviškos knygos mylėtojas

Antanas Bendorius buvo vienas iš nedaugelio tų vyrų, kurie mėgo lietuvišką knygą. Palikęs Lietuvoje turtinę biblioteką, geografinių knygų gražų rinkinį, ieškojo Lietuvą liečiančios me-

Antanas Bendorius

džiagos ir JAV-bėse. Apie tai 1964 rugsėjo 8 laiške rašė:

"Kai atvykau į Ameriką 1948 metais, tai pradėjau ieškoti senų lietuvių knygų. Nesisekė, nors Tysliavos "Vienybės" rūšys buvo jų pilnas. Vėliau, keldamasis į kitą namą, jas paliko kaip šiukšles. Mano žmona tada buvo nugirdusi, kad Brooklyne likusi kunigo Pinkaus biblioteka. Ji man kelis kartus priminė, kodėl aš ja nesidomiu. Iš tikro nesidomėjau, nes neabejojau, kad ji kieno nors yra seniai paimta. 1949 m. nuvykau pas jo tetą (Brooklyne), kur ji turėjo būti. Ka aš ten patyriau, tai man plaukai pasišiaušė. Artričio graužiama senutė pašaukė "garbėmenus" ir tie užkai atlyginimą knygas, kurių buvo didokas salionas ligi langu prikrautas, išvežė į šiukšlyną. Jo turėta apie 15,000 tomų, iš kurių per 10,000 buvo lietuviškos. Rūsy radau likutį — 18 knygų. Visos rinktinės: Smetonos raštai, Karsavino "Kultūros istorija" (5 tomų), Iliada, Odiseja, Vytautas D., Biržiškos atsiminimai, Ambrazevičiaus Vaižgantas, Bibliografijos žinios (3 metų kompaktas) ir t. t. Iš jų beturiu tik "Odiseją". Kitas draugas išpešiojo arba "išskolino". Knygos skaitytos ir retesni žodžiai pasibraukyti. Jis buvo čia gimes ir jaunas mirė gerklės vėžiu. Kelis metus dėstė liet. kalbą Marianopolje. Ar gi ne tragiška?"

Kita proga (1968.III.9) apie save rašė: "Esu ir aš šioks toks neva rinkėjas. Tikriausiai sakant, tokiu buvau jaunystėje. Dėmesį buvau daugiau nukreipęs į senas knygas ir monetas. Knygos ir gintaro rinkiniai pasiliko Lietuvoje, o atrinktas monetas pasiėmiau, bet ir tų daugumas pake-

liui nuritavo. Dabar jau ilgesnis laikas daugiau mane traukia menas. Už atliekamų skatikus esu įsigijęs keliolika liet. dailininkų kūrinių ir vieną Viiralto. Bibliotekėlę turiu apie 1,500 vietų."

"... Užsuku kasdien bent į kelias meno galerijas, kurių čia (New Yorke, Br. K.) tiek, kiek pas Rudį (mano buv. šunį) blusų. Antai Madison gt. 1018 Nr. name yra net 5 meno galerijos. Čia jų šimtai ir jose visose vyksta kintamos meno parodos, kuriose galima pamatyti darbų iš viso pasaulio kraštų. Tomis valandomis ir aš pasijuntu esąs lygiavertis žmogus su kitais judančiais užtvenktose gatvėse. Visur galerijų (parodų) knygos pasirašau su titulu Editor, The Lithuanian Encyclopedia".

Darbas Liet. enciklopedijoje

Išties 19 metų dirbdamas laboratorijoje ir čia pelyndamas duonos kasnį sau ir gana gausiai šeimai, A. Bendorius, dargi nuo gimtosios žemės atitrukęs, nebeturėjo ir fizinės galimybės sukurti stambius mokslo veikalus. Tačiau savo gausias žinias jis panaudojo mūsų nemirštamam paminklui išseivijoje statyti: Jis buvo vieno stambiausių ir atsakingiausių Liet. enciklopedijos skyriaus — geografinio — redaktorius ir faktiškas medžiagos rinkėjas. 1966.VIII.22, šį savo darbą kruopščiai užbaigęs, lyg guodamasis rašė:

"Savo vargelių LE-joje baigiau. Jam per 13.5 metų skyrėu didžiąją dalį savo laisvalaikio: vakarus (kartais išties naktis, nes darbas buvo labai griežtai terminuotas), savaitgalius, atostogas. Visą laiką vedžiau gana tikslią statistiką. Dėl ko dabar žinau, kad vien tik rašymui praleidau apie 19,400 valandų. O kur po sėdžiai, važinėjimas, lankymasis įstaigose, šimtai valandų bibliotekose ir kt. Iš viso daviau 7,356 gabalus (ir gabalėlius), parašydamas per 117,000 eilučių. Tai (Nukelta į 4 pusl.)

Nuotrauka Algirdo Grigaičio

Iš ciklo "Užrašai mėnulyje"

ALEKSANDRAS RADZIUS

DU VĖJAI

Žemės vėjas kvepia jūra ir medum,
Žemės vėjas žaidžia Baltijos krante.
Žemės vėjas ten — saulės vėjas čia — saulės vėjo pilnos metalinės burės, ir pilni langai metalinio vėjo.

Saulės vėjas neša žemei dovanų:
Aurora Borealis,
Aurora virš naktų.

VANDENS MIRTIS

Žinau, kodėl tavo jūra sustingus,
kodėl neatbėga į krantą banga — ugnies agonija gelmė atvėrė, akmeniu vėrto vilnis.

Žinau, kodėl tavo upės tuščios,
kodėl nerandu vėsių vandenu — saulės vainikas šaltinį išgėrė, ant akmenų mirė rasa.

Kur Amerikoje šilta

DAUMANTAS ČIBAS

(Tęsinys iš praėjusio šeštadienio)

— Agua Caliente — pati geriausia vieta visoj dykumoje, — nusprendžiamie vienbalsiai. — Vandens gerk, nors perplyšk, maudykis, nors sutirp, krautuvėlė čia pat. San Diego apskritys sukišo apšiai pinigų, kol sutvarkė šaltinius, įrengė baseinus, surentė pastatus. Ir beveik niekas tuo nuostabios gydyklos nežino. Niekur spaudoj neteko aptikti jos minint. Net pas eiguļ nerasi nei lapelio būtinų informacijų. Ar ne apsilėidimas? Jei šis kurortas būtų biznierių rankose, mes čia visur matytumėm tik motelius, apartmentus, viešbučius, gal net ligonines, gydytojus, sėseles.

— Bet tu tada už kiekvieną pasimaudymą mokėtum didelius pinigus, o dabar nieko. Užsimoki porą dolerių už vietą automobiliui ir viskas.

Čekai

Taip mums ten bemirkstant, iš Los Angeles atvažiuoja dvi didelės šeimos. Vyresnieji sulenda į karštąjį baseiną, maži vaikai — į vaikų baseiną, o paaugliai atrėkauja pas mus ir, kaip varlės, sušoka šalia mūsų. Nusiklause, kad mes šnekamės ne angliškai, ir jie pradeda tarpusavy kone pašnabždomis kalbėtis sava kalba. Klausausi, klausausi ir negaliu suprasti. Girdisi tik šviktum švaktum, šviktum švaktum. Imu tuos vaikus kalbinti:

— Mes iš Europos. Ir jūs iš Europos. Bet kokia jūsų kalba?

Vaikai susižvelgia. Nutyla. Po kelių mirksnių viena mergaitė varžydamosi atsako:

— Čekų kalba.

— O, tai mes kaimynai! Lietuvoje čekai aukštai vertinami. Ar jūs žinote, kas buvo Jan Žižka?

Ne. Jie to nežinojo.

— Jan Žižka, — aiškinu jiems, — buvo čekų generolas. Prieš 550 metų jis su čekų kariuomene atžygiavo į Lietuvą ir didžiausiam Europos mūšyje padėjo sumušti vokiečius. Lietuviai jo niekuomet neužmirš.

Vaikai džiūgavo. Jų čekiškos akutės spin-

dėjo pasididžiavimu.

— Ar jūs žinote, — klausiu vėl, — kad vienam čekui Lietuvoje buvo pastatyta du tūkstančiai paminklų?

— Du tūkstančiai? — riktėlė visi kartu. — Iš tikrųjų, niekas nėra jų suskaitęs. Gal du, gal trys tūkstančiai, o gal dar daugiau. To čeko vardas taip pat Jan. Jan Nepomuk.

— Žinome! — sušuko vaikai. — Jis buvo šventas kunigas. Blogas karalius nustūmė jį nuo tilto į Moldavą.

— Na, matote. Mano krašte yra daug upių. Tai prie tiltų ir prie ežerų lietuviai statė kryžius su Nepomuko statulele, kad tas šventasis saugotų nuo paskendimo ir nuo potvynių. Lietuviai labai gerbia tvirtą būdą čekus.

Dar norėjau daugiau ką jiems pasakoti, bet vaikai nebegalėjo ilgiau ištvirti: išbrido iš baseino ir nubėgo pas tėvus papasakoti, ką gražaus apie Čekiją išgirdo tuščioje dykumoje.

Karštas midus

Pavakary grįžome į savo stovyklą ko nors užkąsti, nes vėsiam vandeny perdien išalkome.

— Man rodos, šiandien pritekų atkims ti midaus bonką, — pasiūliau.

Ištraukiau iš dėžės bonką, prisipylėm stiklineles, bet negalėjome nuryti. Midus per dieną tiek įkaito, jog net burną plikino. Paspraudę bonką pažasty, bėgom atgal į drungnįjį baseiną jos atvašinti.

— Nors kartą turėsim vėsia naktį! — džiaugėmės abu. — Lindėsim iki apyryčio.

Californijoje po saulėlydžio greit sutemsta. Tai ir dabar indėnų baseiną veikiai apgaubė naktis. Ore ėmė šmėkščioti vikrus šikšnosparniai. Pralėkdami jie leidosi prie vandens ir šalia mūsų galvų siurbtelėdavo mažą kliukšniuką. Juo toliau, juo daugiau jų sulėkė. Jie taip įsidrąsino, jog smigdami žemyn, sparnais plakė mūsų pakaušius.

— Čia lindėdami, — sakau, — mes trukdome visokiems gyvūliams atsigerti. Gal būt jų šimtai iš tolo tupi ir nedrįsta artintis. Ne

juokai visą dieną išbūti be vandens! Jei jie šianakt neatsigers, rytdienai jiems bus labai sunki.

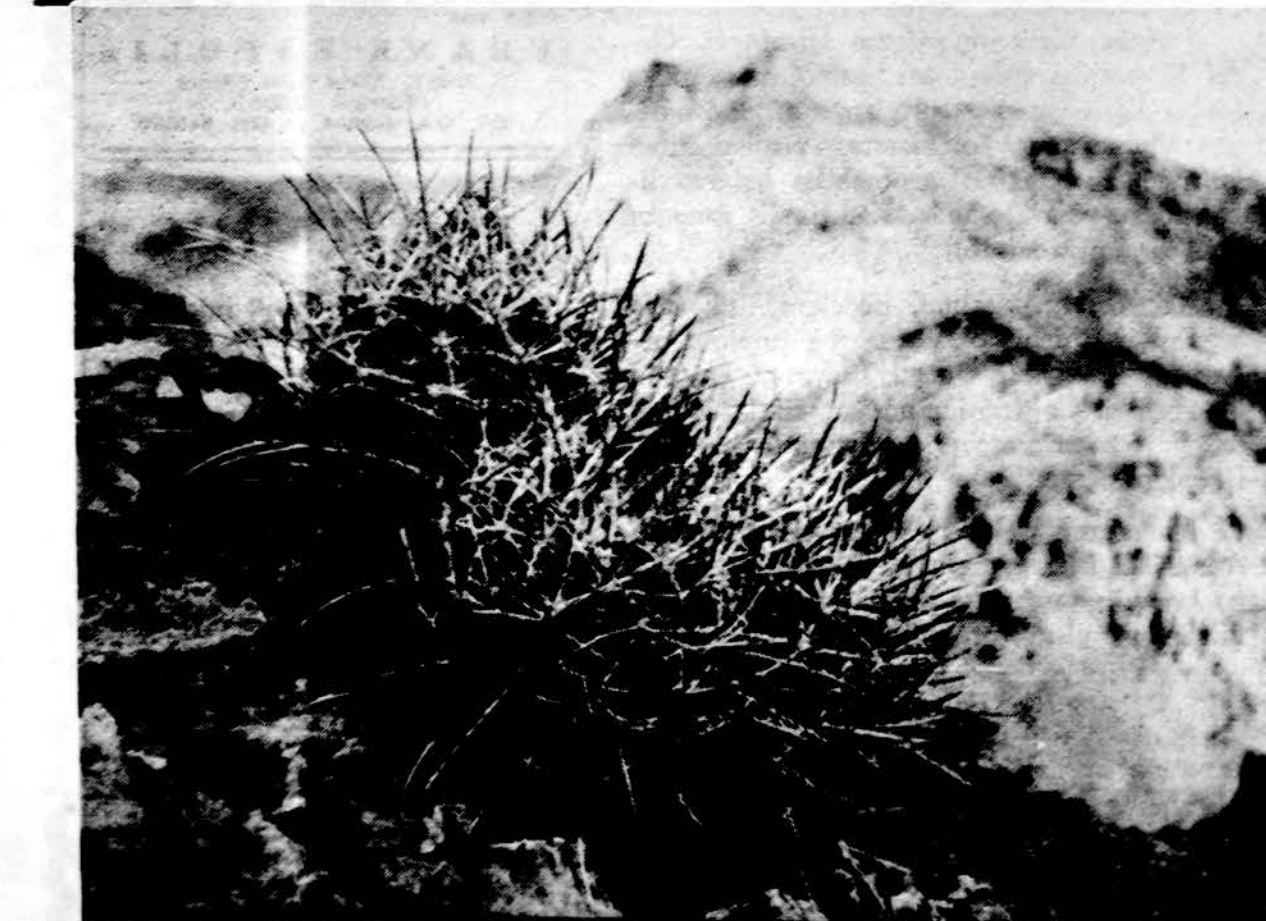
— Suprantu, — pritarė sūnus. — Eikim namo. Tik žiūrėk, neužknopink ant barškuolių. Tikriausiai, ir jos slenka atsigerti.

Kai jis taip pasakė, tai aš — nė iš vietos. — Ir kam mums reikėjo čion ateiti? Kodėl to nesakei, kol buvo šviesu?

Pasišviesdami degtukais, šiaip taip nuo kalno nukėvėkšlinom. Vidunaktį vėl girdėjom dykumoje užaujant didvėjus, bet jie mūsų neužkliudė. Tik lengi vėjukai vos pastebimai virpino karpytus pipirmedžių lapelius.

Svaigus rytas

Auštant pašokau labai nustebo: visas oras svaigiai kvepėjo ir buvo pilnas džiaugsmingo giedojimo. Palenkiau tamarisko šaką ir įžiūrėjau smulkučius, kvapius žiedus. Po juos be atkvapo švigždėjo bitės. Ejų nuo medžio prie medžio. Išitikinau, kad jie čia visi prajįsta naktimis, o bitės tuoj skuba rinkti nektarą. Iš tikrųjų, saulei patekėjus, greit pranyko ir kvapas ir bitės. Tada išlindo daugybė voverių ir vadinamų čipmankų.

Dykumų badikšliai...

— Nesumindžiokit manęs! — Kas čia lietuviškai sušuko? — klausinėjame vienas kitą.

Pasilenkdami dairomės, bet nieko krūmuose nematome.

— Aš čia! Aš čia! — vėl šaukia. — Sujudėjo žolės ir — upeliuke atsisėdo kažkokys juodykšnis.

— Aš — ne kiauėlė, — juokėsi dumblytasis žmogus. — Aš čia gydaus savo lumbago. Imu purvo vonias. O iš kur jūs? Ar seniai iš Lietuvos? Kas jums atvežė į Caliente? Rasti lietuvių dykumoje — retas laimikis. Todėl susėdome sausesnėje vietoje, nusimovėm batus, sukišom kojas į šiltą purvynėlį ir ėmėm šnekėtis.

Taip mes ten su tuo žmogum prazumbijom visą dieną. Ir ką sužinojom?

Gyveno žmogus Colorado valstijoje. Turėjo kviečių dirvą. Vertėsi tik šiaip taip, nes negalėjo nusipirkti visų reikiamų mašinų, kai ką skolinosi iš kaimynų. Vaikai užaugo, išsikirstė, žmonėlė pasimirė. Tai jis, žemę parėdavęs, atvažiuo į San Diegą pas dukterį.

— Jūs nežinot, — kalbėjo jis, — kaip širdžiai miela, kai žiūri į pilną lauką sunkių varpų. Bet kai pasensti, turi visko atsisakyti. Dabar man rūpi tikiai lumbago. Gal jūs žinot, kaip jo atsikratyti?

Ne, mes nežinojom.

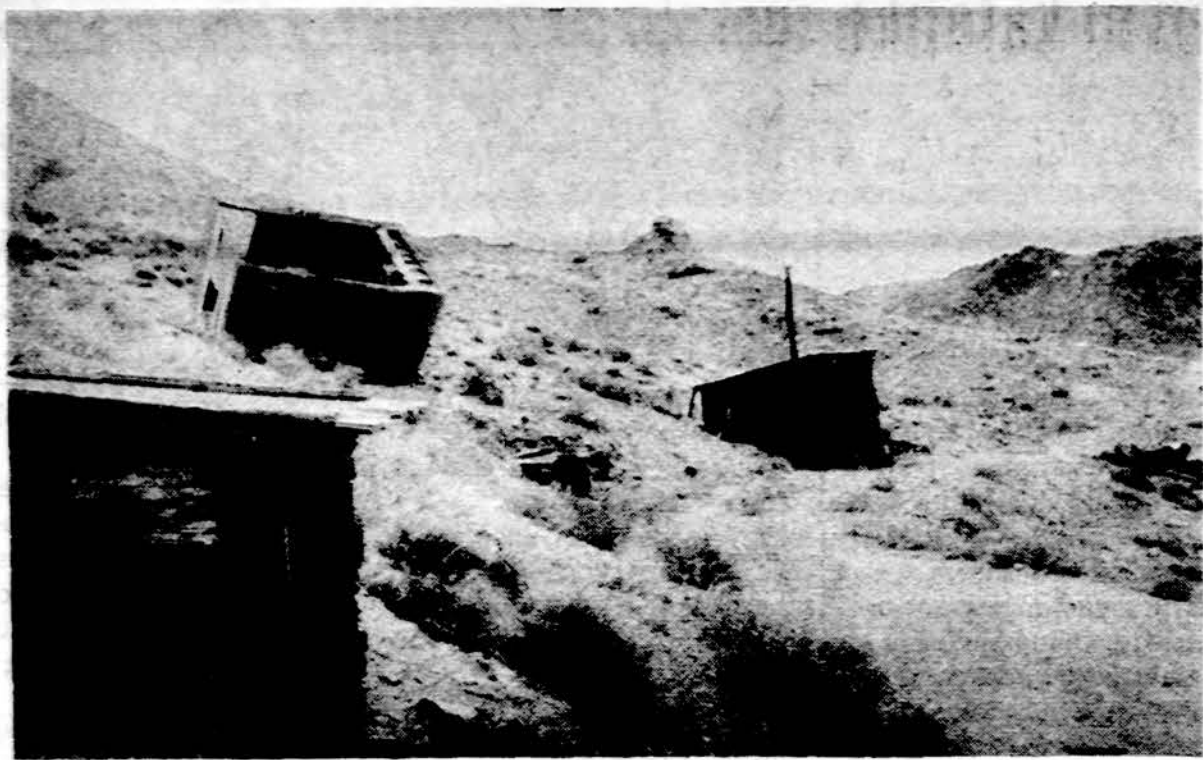
Jornada del Muerto

Maudynėse gerokai sustiprėję, vieną anksčiau rytą vėl išpyškėjom pasidaužyti, nes visa pietinė dykumos dalis tebebuvo lietuvių dar nepažiūreta. Pirmiausia lėkėm geru keliu. Visokias nuokrypas žadėjom daryti grįždami.

Pietinė Borrego dykumos dalis nėra tokia laukiniška, kaip šiaurinė Anza, nes čia dažniau smalsuoliai kaišiojo snapus ir paliko daugybę savo darbo žymių. Pavyzdžiui, apleistų kasyklų liekanos, likučiai paskubomis pastatytų miestelių ar atskirų lūšnų, geležinkelis su 21 tuneliu ir daugybė braškančių tiltų.

Išpušingai Tierra Blanca (Baltoji Žemė) kalnai, o taip pat nepaprastai spalvingas ilgas Carrizo kanjonas. Šiurpas nukrečia, kai važiuoji pustomo smėlio tarpliais ir šen ar ten matai boluojančius kaulus ar sulūžusių vežimų liekanas. Tai Jornada del Muerto — Mirusio Žygio kelias. Tame kelyje nuo troškulo ar nuovargio per šimtą metų yra krite

(Nukelta į 4 psl.)

Beviltas mēginimas apsigyventi dykumoje...

Kur Amerikoje šilta

(Atkelia iš 3 psl.)

daugybė žmonių ir gyvulių. Mėginom pasiekti Dos Cabezas — Dvi Galvas, bet mūsų fordas atsikakė važiuoti per dubumą, kuri vadinasi Piedras Grandes (Didžiulės Uolos). Čia tų uolų buvo suversti ištisi pylimai, uolų krūsnys, lietuviškai sakant, akmenyčios. Už jų spėjome esanti šaltinį, nes tolimoje vėliai augo bent šimtas palmių. Bet pasiekę tą vietą, gudruoli! Jei netingi ir dar turi kiek atliekamų sveikatos, tai kebekstuok pėsčias. Augalai čia skurdūs: visur esantis dygusis ocotillo, adatinė cholla, mormonų arbata, katnagės, pelėdnagės, druskinis kerėklis, ūkinis draskalius, kažkoks dvokiantis kabišius, sausi rėbždai, trapūs kerėžės. Kur čia visus išskaičiuoti, kai tų suseklių yra kelios dešimtys skirtingų! Daugelį pavadinau taip, kaip man ant liežuviu atėjo.

Nesurasti kanjonai

Žmonės, kurie neturi laiko, toli nesitrunko. O į smulkiuosius, siaurutukus kanjonus nei nosies neikiša, kadangi čia negali kitaip keliauti, kaip tik pėsčiomis. Ir tai gana vargingai.

Bet vargas apsimoka. Nes šiuose kanjonuose dažnai randi šaltinius ir jaukius miškelius. Labai galimas daktas, kad į kai kuriuos palmynus dar niekas nebuvo įžengęs, nes niekur neaptinkami nei numestos bonkos, nei konservų dėžutės, nei cigaretės nuorūkos. Ir kaip malonu bent valandą pabūti natūraliam sode! Po to vėl paėjėti aukštyn ir vėl rasti kitą palmių sodą. Tik bėda su vandeniu, negali jo daug nešėti, o randami šaltiniai dažnai būna sūrus, kartūs ar pykinančiai dvoklūs. Bet palmėms, atrodo, toks stiprus mineralinis vanduo patinka. Jos puikiai auga. Kas žino, gal ir liegstantiems žmonėms tie vandenys būtų palaimingi? Amerikoje niekas neskuba jų iširti ir panaudoti, o visi tik ryja, ryja visokias tabletes, nuodijasi, pritraukia sau naujus sutrikimus, skrandžio žaizdas ir taip toliau. Paimkim kad ir mūsų vyriausią būstinę — Agua Caliente. Labai paveikus kurortas, o kas jį žino Los Angeles ar San Diego? Retai kas atvažiuoja savaitgaliais, o šokiadieniais tai visiškai tuščia.

Torote

Mums labai rūpėjo surasti, kur auga torote medžiai. Jie yra didelė retenybė, nes, kaip kaktusai, yra išlikę iš žilų amžių.

Trankėmės, išmaišėm daugybę kanjonų, bet prie torote miško vis nesisekė priartėti. Eigulių nurodymai buvo mažai naudingi, nes kalnuota dykuma, kur visiškai nėra kelių, labai klaidina. Kaitros išdeginom mūsų akims visi kanjonai ėmė atrodyti vienodi, net nuobodūs. Tik viena vieta mus dar kiek sužadino. Tai Velnio kanjonas, kuriuo visą laiką švilpė labai stiprus pietų vėjas. Šmelis lėkė vilnimis, brūzino uolas, kopojo sugargazėjusius senus medžius, čaižė mūsų veidus. Skubėjom nešintis, kad neužpustytų.

Siose apylinkėse gana dažnai sekasi aptikti senas indėnų sodybas. Keista, kodėl jie gyveno dykumoje? Ar ne geriau gyventi derlingoje žemėje, kur daugiau vaisių ir medžioklės gyvulių? O gal jie čia jautėsi saugesni? Tie šošonai ir yuma, kurių paskutiniuosius jankiai surankiojo ir išvežė į dykumas prie Palm Springs. Ir kokia ironija! Dabar turtuoliai už tą indėnų žemę tenai žiotis 50 milijonų dolerių.

Pro Indėnų tarpeklio žiotis įsibrukam į Indėnų slėnį. Slėnio šone matyti nežymus kanjonas, o jame kažkokie pilki medžiai. Pagaliau! Tai tortote! Drambliamedžiai! Palikę automobilį, bėgame artyn. Tikrai jie! Drūti liai, išpampe liemenys, storos trumpos šakos, bumburiuotos vandeningos šaknys. Lietinguoju žiemos metu torotė prisisiurbia vandens, kaip kempinė, kaip kaktusas. Jų Amerikoje niekur kitur nerasi, tik čia. Iš viso, eigulys juos

pirmąkart aptiko vos prieš keletą metų. Norisi tikėti, kai žmonės dykumą dažniau lankys, gal kai kas suras daugiau visokių nežinomų miškelį, šaltinių, indėnų gyvenviečių.

Baisiausia vieta

Prabėgomis pamatėme geroką dalį dykumos. Kasdien ieškojome, kas gražu, kas įmanomiau pasiekiamas. Pabaigai liko pačios baugiosios vietos.

Eigulys, kiekvieną rytą atsisveikinant, pakartotinai primindavo nelandžioti po Carrizo koridoriaus tarpeklius ir urvus. Tai vieta, kur ne vienas nuvažiuo ir ten amžinai pasiliko. Tai baisi žemė. Visokiausios išgraužos, išplėšos, urvai, labirintai užima 25.000 akrų. Ten beveik nekuomet nelyja, niekas neauga. Ten saulė — karalienė, vėjas — karalius.

Atsargiai važiuojame vienu sanploviniu slėniu. Mylia po mylios — nei dagišiaus, nei krūmelio. Nematyti jokių gyvulių. Tik plerpią kažkoks birbikas po akmeniu. Sukietėjusio dumblo žemio kalneliai baisiausiai išgraužti. Daugybė tamsių urvų. Teisybė pasakius, mes abu keliauninkai esame gana smalsūs, bet šiandien susivaldom: nelendam nei į vieną urvą. Jų sienos ir lubos suaižėjusios, vos laikosi. Mes grumstą į urvą, ir girdi, kaip grūva kietmolio aiženos. Ant tų kalnelių vaikščioti nepatartina. Nekuomet nežinau, kur po tavo kojomis eina urvai, kur sukiužusi žemė gali įgrūti ir akimirksniu tave palaidoti. Arba urve — burdink! Gali įvirsti į gilią igriovą. O kas tave kada suras ir ištrauks?

Ivažiuojame į būdingą Mažojo Velnio tarpukalnę, kuri rangosi bent tris mylias. Norisi grįžti atgal — taip neįėjusi vieta. Bet kaip sakoma, toliau — baisiau. Įsukame į kitą tarpukalnę, kuri žemėlapyje pavadinta Arroyo Seco Del Diablo, tai yra, Sausasis Velnio upokšnis. Ši tarpukalnė per visas 14 mylių yra tikra gamtos meno galerija. Stačiose sienose gali matyti vingiuotą įvairiaspalvių sluoksnių rąstą. Daug kur kyšo vėjo nugludintos smėlakmenio skulptūros. Tarpukalnės gale gauburiai ištisai "apstatyti" keisčiausiomis statulomis. Norėjom jas visas apžiūrėti, atsiviežinti savo vaizduotę, bet neatlaikėm. Karštis buvo toks aštrus, jog rietė į ragą. Be pertraukos rįjom vandenį, bet ir vanduo nieko negelbėjo: nespėjė jo nuryti, žiūrėk, jau jis išgaravo pro ausis...

— Man jau gana tos deguvos! — imu dejuoti. — Aš dar noriu gyventi! Grįžkime namo! Man rodos, jau laikas būtų Vistoje sodinti kopūstus.

Dar minutei staptelėjim prie Ojo Diablo, t. y. prie Velnio Akies šaltinio papildyti savo atsargų. Bet kur tau! Kartus. Kas jį gers?

— Atgal! Atgal! — šaukiu Kantrimui. — Ar tu nori, kad aš pasidaryčiau džiuvė?

Į Agua Caliente grįžome laimingai. Gerai išsimadė, išsiirusiems namo, nes mūsų fordas akmenynuose buvo apvertinai išnarijęs visus ratus, o motoras pasibaisėtina knirpė. Iš pusėtinio automobilio bebuvu likęs apdaužytas klerkalas. Kad tik jis įstengtų mus partempti namo!

Kai, perkoję kalnus, riedėjom link savo sodybos, pajutom tokią vėją, jog turėjom uždarinėti langus ir įjungti šildymą. Tai tau California! Californijos nėra ko peikti, tik mes jau buvom pripratę prie dykuminio klimato. Beveik pripratę...

Jau namie kiekvieną dieną vis prisimenu Aną. Tai būtų gera turėti ten mažą namelį po kvapniu tamarisko medžiu, šalia šilto šaltinio burnai nusiprausti!

(Pabaiga)

Negrižo į šalį, kuriai gyvenimą skyrė

(Atkelia iš 3 psl.)

prilygsta dviejų LE tekstui... Nesijaučiau nešęs sunkią naštą, nes iš pat vaikystės mėgdavau knygas skaityti. Dėl to net ir kortomis lošti neįsmokau; nemoku nė šachmatais. Per 13 metų turėjau progos (buvau priverstas) perakėti visą geografiją, apčiupinėti visą pasaulį... Iš kitų enciklopedijų nenusirašinėjau. Klaidų ne daug įvėliau. Dėl to atrodo, kad savo ilgu darbu nėra reikalo gedytis".

Kiti darbai ir sumanymai

"Ruošiausi atlikti sudėtingą ir sunkų darbą — iširti ir suskirstyti Lietuvą natūraliaisios jos geografiniais rajonais. Penketa metų žvalgiau, pamačiau, kad man trūksta begalės žinių, išimokslinimo specialiose srityse (pvz., etnografijoje, botanikoje ir kt.). Gilinausi į tas disciplinas ir ruošiausi 20 metų darbu. Deja, iešmą bedrožiant, vilkas mėsą nunešė. Dabar jau 'to late'. (1964. IV.18).

"Gal rašysiu savo atsiminimus. Mat, nors aš esu (ir buvau) paprastas, eilinis žmogelis, bet esu liudininkas daugelio svarbių istorinės reikšmės turinčių įvykių; pvz., esu buvęs aktyvus 1926.XII.17 perversmo dalyvis (užėmęs ir savo kontrolėn paėmęs Kauno centr., pašte telegrafo skyrių, kur be mano leidimo jokia telegrama neį provinciją, ne į užsienį nebuvo galima paleisti ir lygiai gautos telegramos adresatams įteikti). Tris kartus esu buvęs DP: 1919 iš Seinų nuo lenkų, 1939 m. iš Klaipėdos nuo Hitlerio ir 1944 m. iš Lietuvos. Gerai žinau šimtus žymių žmonių ir žinau apie juos daug, tai, ko niekas kitas nežino, arba mažai žino (nors nesu buvęs nė dektetyvu, nė saugumiečiu). Būtų galima kai ką apie kai kuriuos dūdomaus (ne šmeižiančio) parašyti" (1916.V.6).

Geografo bičiuliai

Apie savo gerus bičiulius jis rašė: "Ta pačia proga prašau sumesti porą žodžių apie a. a. prof. Kolupailos ligą. Dar Kalėdoms pasikeitė sveikinimų kortelėmis ir nepagalvoju kas jo laukia. Su juo esu daug keliavęs, 1933 m. pavasarį abu leidomės į Vezuvijų (pasirašė italams pareiškimą, kad mums žuvus, nieks nereikš pretenzijų į Italijos vyriausybę. Deja, laimingai iškopėme su pageltusiomis akimis nuo siero vandenilio..." (1964. V.1).

"Darbininkas" (labai netikęs, paveldėtas laikraščio vardas, kurį palikti ultimatyviai reikalavo prel. Juras) yra bene žymiausias mūsų laikraštis, nes redaguojamas stipraus "smegenų tresto" — Brazilio ir Sužiedelio" (1964.IX.21).

FRANK ZAPOLIS
3206 1/2 West 95th Street
Chicago, Illinois
Tel. GA 4-3634 ir GR 4-4339

MOVING

SERENAS perkrausto baldus ir kitus daiktus. Ir iš toli miesto leidimai ir pilna aprašas.
2047 W. 67th Place — WA 5-8063

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

ir kitus kraštus
P. NEDZINSKAS, 4065 Archer Av.
Chicago, Ill. 60632. Tel. YA 7-5980

BANGA

TV, Radio, Stereo, TV antenos, air-conditioners, Pard. ir taikymas.
2649 W. 63rd St., Tel. 434-0421
Vakarais skambinti WA 5-3007
P. Rudas K. Simulis

"Maloniai mane užimponavo ir Broniaus sudaryti rinkiniai. Džiaugiausi medalių rinkime pralenkęs ir patį Kviklį: vieno medalo jis dar nebuvo matęs, o aš jį jau turiu" (1968.V.30).

"Dabar atėjo eilė, deja, tik dabar parašyti ML IV t. pažvalgą. Bile kokios, bradūniškai tariant, atkūrinės recenzijos, nesinori duoti, o gudresnei sulipdyti reikią daugiau laiko. Juoba, kad sunku rasti knygoj plyšėlį, už kurio būtų galima užkibti". (1968. VIII.4).

Pasijusi sveikata

"Mano širdies reikalai pakibo ore. Kas savaitę daro elektrokardiogramas, tikrina kraujospūdį (kuris vakar vėl nuvažiuo ligi 112). Vieną dieną jaučiausi geriau, kita blogiau. Išėjimui jokių vilčių negali būti... Žodžiu, vaikštau viena koja įkišta į batą, o kita į grabą. Tai manęs ne kiek nejudina, nes ne nuo šiandien esu pasiruošęs psichologiškai". (1966.III.2).

1966.V.6, atsigavęs po jį ištikusio širdies priepuolio, rašė: "Tai va, išsikrapsčiau, lyg sena višta iš gilios kūdros, iš antrosios širdies atakos, kuri mane ištiko IV.22 darbovietėje. Iš ten poniškai ambulanšu nuvežė į ligoninę, kurioj gydytojas per 10 dienų neleido mės lovoj atsisėsti. Dabar jau 6 dienos namie krapštausi. Pabaigiu eilinį darbą enciklopedijoje. Nuslinko nuo pečių 13-os metų našta, kuri man nedavė ramybės nė dieną, nė naktį" (1966.V.6).

Paskutiniame mane pasiekusiame laiške (1969.II.9) bičiulis Antanas džiaugdamasis rašė: "Aš jau artinuos prie pensijos. Gegužės 29 d. atsisveikinsiu su laboratorija, kurios smarvę uoščiau beveik 19 metų. Skaičiuoju ne savaites, bet dienas kiek dar liko dirbti. Dabar turiu dvi savaites atostogų; viena jau praėjo. Vėliau gausiu dar vieną savaitę. Vakar ir šiandien tiek čia priverstė sniego, kad sustojo visoks judėjimas. Net ir pro mano 'hauzų' jau dvi dienos kaip neprailaužia nei viena mašina. Turėjau gerą progą išvėdinti butą ir

TELEVIZIJOS

Spalvotos ir paprastos, radijo, stereo, oro vėsinimai, Pardavimas ir taisymas.

J. MIGLINAS

Krautuvė Marquette Parke
2346 W. 69th Street 776-1486
Namų tel. — PR 6-1063

Chicago Savings and Loan Association

5 1/4% Certifikatų sąskaitos
Certifikatai išduodami tūkstantinėmis. Mažiausiai turi būti \$8000. Pelnas mokamas kas šeši mėnesiai.

4 3/4% Ant visų knygelių sąskaitų

STAI NARIAMS TEIKIAMAS MŪSŲ PILNAS PATARNAVIMAS:

- * Vacation Club
- * College Bonus Savings
- * Home Mortgage Loans
- * Home Improvement Loans
- * Christmas Club
- * Insured Family Savings
- * Notary Public Service
- * Free community rooms for your organiz'n meetings
- * Cash checks and pay all family bills with our special money order checks
- * Sell & redeem U.S. Bonds
- * Two large free park'g lots
- * Save-by-Mail Kits
- * Travelers Checks
- * Safe Deposit Boxes

Chicago Savings and Loan Assn.

John Pakel, Sr., President and Chairman of the Board

6245 SO. WESTERN AVE.

TEL. GR 6-7575

HOURS: Mon 12 P.M. to 8 P.M., Tues. 9 to 4, Thurs. & Fri. 9 to 5, Sat. 9 to 12:30

Antanas Bendorius (kairėje) kalba Broniaus Kviklio "Mūsų Lietuvos" keturtomio pristatyme praėjusiais metais Jaunimo centre, Chicagoje.

savo mizernus plaučius."

Mirtis Antaną ištiko netikėtai, kaip daugelį jį panašių ligonių. Gal ir gerai, kad žmogui, savo gyvenime labai daug dirbusiam ir nemažai kentėjusiam, neteko ilgai gulėti mirties patale. Didysis Lietuvos žemės, jos laukų, kalvų, upių — ežerų mylėtojas, nebegrižo į šalį, iš kurios jis paimtas — gegužės 19 dieną staiga ir netikėtai visų mūsų liūdesiui, nepabaigęs užsibrėžtų darbų ir nepasidžiaugęs tam tikrais pensio-

ninko gyvenimo patogumais, iškeliaivo į paskutinę didžiąją kelionę.

• Rašytojo R. Spalio knyga "Gatvės berniuko nuotykių" (dvi dalys viename tome) išleido Dr. Vydūno šalpos fondas. Iliustravo dail. Trinkūnas.

MOVING

J. NAUJOKAITIS
Apraustas perkraustymas
Ilgą metų patyrimas
WA 5-9209 Chicago, Illinois

APDRAUDU AGENTŪRA

Namų, gyvenamųjų, automobilių, sveikatos, biūno
Patogios šėm. mokėjimo sąlygos.

J. BACEVICIUS

6455 S. Kedzie Ave. PR 8-2233

LEO'S SINCLAIR SERVICE

LEONAS FRANKUS
stabdžiai, Sankabos, Transmisijos,
Tune-up ir Motorų Remontas
5759 So. Western Ave.
Kampos 58th Street
Telefonas — Pikopect 8-9533

FRANK'S TV and RADIO, INC.

5240 SO. HALSTED STREET Tel. — CA 5-7252
DIDELIS PASIRINKIMAS ĮVAIRIAUSIŲ TELEVIJOS
RADIO, STEREO APARATŲ PARDAVIMAS IR TAIŠYMAS
SPALVOTOS TELEVIJOS APARATAI

Kas tik turi gerą skonį,
Viską perka pas Lieponį!

LIETUVIŲ PREKYBOS NAMAI

FURNITURE CENTER, INC.

Marquette Pk., 6211 So. Western PR 8-5875
J. LIEPONIS

Pirmadieniais ir ketvirtadieniais, nuo 9 iki 9:30. Kitoms dienoms nuo 9 iki 6 val vak. Sekmadieniais atdara nuo 12 iki 5.

Kultūrinė kronika

• 25 metai nuo poeto Vytauto Mačernio mirties sueina šiemet spalio mėn. 7 d. Šis jaunas, žemėninkų kartos poetas tada tebuvo tik 24 metų amžiaus ir žuvo netoli savo tėvišės, Žemaičiuose, užgriuvančio fronto ugnyje. Jo kūrybinio palikimo rankraščiai Lietuvoje yra išsaugoti, tačiau okupanto ligi šiol neleidžiami atspausdinti atskira knyga. Laisvajame pasaulyje geriausias Mačernio kūrinys — "Vizijų" ciklas ir sonetų pluoštas Vytauto Sauliaus buvo išleisti Romoje 1947 metais, o visa Vytauto Mačernio poezija, redaguota Kazio Bradūno, "I Laisvės fondo lietuviškai kultūrai ugdyti" (mecenatas dr. Alb. Smulkštys) Amerikoje buvo išleista 1961 metais. Tai laisvajame pasaulyje labiausiai mėgstama (ypač jaunimo) poezijos knyga.

Minint šiemet liūdną 25 metų poeto mirties sukaktį, studentų Korp! Šatrija Chicagoje rengia viešo ir plataus pobūdžio Vytauto Mačernio kūrybos vakarą. Jis įvyks rudenį — spalio mėn. 18 d. Jaunimo centro didžiojoje salėje. Visą Vytauto Mačernio kūrybos vakarą žodyje ir muzikoj apivaldins kompozitorius Darius Lapinskas. Žinant jo išradingumą ir kūrybinius polėkius, kuriems šiuo atveju talkins dar ir jaunatviškas Mačernio žodis, ir solistė Aldona Stempuzienė, ir apie Lapinską besispačias jaunimas, reikia tikėtis poeto prisiminimo ir pagerbimo tokio, kokio mūsų reta arba ir visai nebūvo.

• Dail. Romas Viesulas — žymus mūsų grafikas šiemet jau trečią kartą gavo išskirtinę Guggenheimo premiją (Guggenheim Fellowship) naujam savo kūrybiniam užmojui realizuoti. Guggenheimo premija paprastai duoda jau žinomam kultūros srityje kurybingam asmeniui, kad jis, kuriam laikui atsipalaidavęs nuo viso kito, galėtų įkūnyti dar visai naują savo kūrybinį užmojį. Nuo "Guggenheim Fellowship" įsteigimo — nuo 1925 metų šia premija yra atžymėta jau 6800 rašytojų, muzikų, dailininkų ir kt. Ligi šiol dailės pasaulyje "Guggenheim" du kartus tie patys asmenys tebuvo atžymėti tik: Mauricio Lasansky, Rico Lebrun ir Romas Viesulas. Pirmas kartas dabar pasitaiko, kad "Guggenheim" tas pats menininkas gauna trečią kartą. Ir jau yra Romas Viesulas.

Gautoji premija dabar padės Romui Viesulai sukurti naują grafikos darbų seriją, joje sprendžiant be galo intriguojantį paveikslų ir garso santykį. Norėdamas atitūkti nuo kasdieninio darbo rutinos, birželio pradžioje dailininkas su žmona Jūra išvyks ta Europon, kur ilgesnį laiką gyvens Romoje. Gyvendamas šio amžinojo miesto aplinkoje dailininkas ir kurs naują savo grafikos seriją.

Šiaip mūsų dailininkas gyvena Philadelphiaje ir profesoriau ja tenyščiam Temple universitete, eidamas drauge ir Grafikos departamento vedėjo pareigas. Apie Romo Viesulo trigubą "Guggenheimo" laimėjimą savo meno puslapiuos pabrėžtinai rašė ir amerikiečių spauda.

• Ar Jonas Mekas tik filmininkas? Apie šį mūsų poetą ir plačiai žinomą filmų pasaulio novatorių amerikiečių spauda dažnai ir gana palankiai rašo, nepaigalėdama jam įvairiopo pionierių titulų. Štai ir gegužės 18 d. "New York Times" meno skyriuje Vincent Canby plačiai apžvelgia Jono Meko filminę veiklą, čia pat skelbdamas margašalvį interview—Vincento ir Jono pokalbį. J. Mekui apibūdinti ten duodami šie žodžiai: filmų gamintojas, kritikas, filminių socialinė ir estetiinė sąžinė, leidėjas, paskaitininkas, filantropas, reformatorius, vizionierius ir kt. Tačiau kur Jonas Mekas poetas? Poeto suminėjimo čia ir pasigendame. O ir dėl to, kad prieš kelerius metus mūsų spau-

Vytautas Mačernis
(V. Aleksandravičiaus raizynys cinke)

doje (Metmenyse) pats Mekas viešai yra prisipažinęs, kad visi anie filminiai darbai jam yra tik tarp kitko, kad jis labiausiai yra tik poetas, ir poezija jam yra arčiausia prie širdies.

• Lietuviški knygų ženklai (ekslibrisai) susilaukė nemažo dėmesio R. Vokietijoje, kur apie juos rašė "Neue Werbung" ir "Bildende Kunst" žurnalai. Ekslibrisų rinkiniai buvo išstatyti ir specialiose šių dalykų parodose Prahoje, Budapešte, Varšuvoje, Italijoje. "Kurier Lubelski" ir "Standar ludu" žurnaluose rašinius apie liet. knygos ženklus paskelbė S. Woiczechowski.

• Albinas Jovaišas Lietuvoje paruošė Liudviko Rėzos monografiją, kurioje apžvelgia šio mūsų mokslininko gyvenimo kelią, darbus, idėjas, indėlį į mūsų raštiją. Knygą redagavo dr. L. Gineitis, išleido "Vagos" leidykla Vilniuje.

Dailininko Liudo Vilimo antkapis, Cincinnati, Ohio, kapuose. Paminklas sukurtas Vytauto Kašubos, kur vienas L. Vilimo paveikslų skulptoriaus jam žintas juodajame granite. Nuotr. V. Plodžinskio

Anšlavs Eglitis vokiškai

JURGIS GLIAUDA

Pavardė Eglitis latvių literatūroje užima įdomią, intriguojančią vietą. Tėvas, Viktoras Eglitis, ir sūnus, Anšlavs Eglitis, abu žinomi ir populiariūs literatūriniai vardai.

Anšlavs Eglitis, dabar gyvenęs Los Angeles mieste, savo karjerą pradėjo kaip dailininkas. 1935 metais jis baigė Latvijos Meno akademiją ir, kaip stilizuotos realybės reiškėjas įžengė į latvių meno pasaulį. 1944 metais jis apleidžia Latviją, atsiduria Vokietijoje, vėliau, nuo 1950 metų, gyvena Jungtinėse Amerikos Valstybėse.

Netekimas tėvynės tartum atkelia jam vartus į kitą kūrybinę sritį, į literatūrą, kurioje jau nuo 1898 metų jo tėvas Viktoras reiškėsi ano meto latvių literatūros avangardo eilėse. Vokietijoje Anšlavs sukuria "Kazanovos apsiaustą" ir "Degantį miestą" — labai sėkmingas apysakas ir romanas "Homo novus" (Naujas žmogus). Jo kelios komedijos yra kupinos žaismingo situacijų keitimosi: lengvas dialogas, suteatralintas

Carlš Coldoni tipo realizmas, meistriskas grynai teatrinio meno panaudojimas, sprendžiant problemą, ir kondensuotas scenos žmogus.

Prozos srityje Anšlavs Eglitis davė keliolika apysakų ir romanų. Produktiviusiais metais, 1952-1958, rašytojas išleisdavo romaną kas dveji metai. Žmogus iš mėnulio, Laimingieji, Mr. Sorry, Ponia O'Marty — sudaro šio kūrybingo periodo derlių. Vė-

G E L Ė S
Vestuvėms, banketams, laidotuviams ir kt.
GUZASKŲ
BEVERLY HILLS GELINTOJA
2445 W. 63rd St., Chicago, Illinois
PR 8-0833 — PR 8-0834

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. B. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th St. Tel. LAFayette 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING SPACE

4 3/4% Naujas ankštas dividendas mokamas už investavimo sąskaitas.

PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMČIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami sausio ir liepos mėn. 31 d.

VALANDOS: PIRMAD. ir KETVIRTAD. 9 v. r. iki 9 v. v. ANTRAD. ir PENKTAD. 9 v. r. iki 5 v. v. ŠESTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta

FIRESTONE PADANGOS (TIRES)
NATIONWIDE GUARANTEE
No-Limit on MILES.
No-Limit on MONTHS
FULL LIFETIME GUARANTEE
Tire against defects in workmanship and materials and all normal road hazard injuries encountered in everyday passenger car use for the life of the original tread design in accordance with terms of our printed guarantee certificate. Price of replacement tire at time of adjustment. Firestone adjustment prices are intended to, but may not represent approximate current average selling prices and are subject to change without notice.

Meribota garantija: iki susidevėjimo. Ratlankiai (wheels) Taip pat atliekama ratų reguliavimas ir balansavimas (Wheel alignment and balancing). Stabdžiai (Brake service), motoro regul. (Tune up), keičiamos dalys, alyva, tepimas, kt. pataisymai.

Country Auto & Tire Service
2423 W. 59th Street, Chicago, Illinois
Telef. — GROvehill 6-7777
Val.: kasdien 7 v. r. — 7 v. v. šešt. 7 v. r. — 3 v. p.p. Sekm. uždaryta. Kitu laiku pagal susitarimą.
Savininkas MIKAS CESAS

liau sekė 1966 metais desperatiško pavadinimo romanas "Tai dar nėra Tėvynė".

1968 metais Vokietijos knygų leidykla Harry, v. Hofmann Verlag išleido jo apysaką Džingischano galas (Dschingis khans Ende) vokiškai. Veikalą iš latvių kalbos išvertė Charlotte Torp. "Džingischano galas" veikalo intriga implikuoja dalinai politinės ir alegorinės satyros metmenis. Iš esmės tai kiekvieno ti-rono ir despoto gyvenimo gesimas. Visas asmens vitališkumas, atsieikimas galios ir neriboto savivaliavimo, tapimas tariamų pusdieviu teroro jėga — viskas tai sudūta į žmogaus kūno nepatvarumą. Mirties diktatas neatmetamas nei neribotos galios pasiekiamam tariamam milžinui.

Toks yra Džingis Chanas Anšlavs Eglitio veikale. Tai jūsinis gyvenimas, tas smaguravimas galia ir jėga, absoliutus savo įgeidžių ir norų vykdymas jo veikale imponuoja savo vitaline jėga, tartum bandant įtikėti, kad valdovo valiai nėra ribų ir žmogaus esimą saistančių sąlygų.

Veikalas daugiausia išlaikytas atpasakojimo stiliuje, tik retkarčiais įsispinant dialogui. Tačiau ten, kur įsideda dialogas, ten Anšlavs Eglitis ypač suspindi dramaturgo talentu. Savo laiku šis veikalas buvo puiki alegorinė satyra, Stalinui mirus. Bet veikalas iš esmės užgriebia nuolatos atgimstančią galios, despotizmo ir jų susilietimo su žmogaus trapiumu temą, todėl toks proginis momentas ir ateityje gali būti visad greta to veikalo, niekada jo neužtemdomas.

"Džingischano galas" gali būti perkeltas ir į sceną. Ir tai būtų labai dekoratyvus, su puošniais aksesuarais veikalas, nes greta temos prabanginė veikalo buitis dar labiau kontrastuotų tokią trapią žmogaus esimo būtį.

Gana ironiška situacija, kada lietuviai vis ir vis gali pažinti latvių iš jų literatūros vertimų į plačiasias kalbas, kaip lygiai latviai tegali sugauti lietuvių literatūros esmę tik iš negausių lietuvių autorių vertimų į plačiasias kalbas, rodo, kad latvių-lietuvių, aplamai baltų sąjungų skambios rezoliucijos vis naudojamos tik vėjams ir gražbylstei. Kodėl negalime bent dabar vers-tis vieni iš kitų ir skelbti veika-

lus bent periodikos atkarpose, jei jau nėra prasmingesnio kelio — leisti vertimus knygomis ir antologijomis?

• AIDAI, 1969 m. balandžio mėn. Nr. 4. Mėnesinis kultūros žurnalas. Leidžia lietuviai pranciškonai. Redaguoja dr. Juozas Girnius, 27 Juliette St., Boston, Mass. 02122. Administruoja T. Benvenutas Ramanauskas, OFM, 680 Bushwick Ave., Brooklyn, N. Y. 11221. Metinė prenumerata 7.00 dol. Siame numeryje rašo. Augustas

tinas Rubikas, Jurgis Blekaitis, Pranas Skardžius, Juozas Tininis, Jonas Puzinas, Benediktas Rutkūnas, Juozas Lišva, Izidorius Vasyliūnas, Viktoras Vizgirda, Juozas Girnius, Kęstutis Keblys, Romualdas Kriaučiūnas, Andrius Sietynas, Titas Alga, Ignas Malėnas ir kt.

Vien tik šias pavardes suminė-jus, jau yra aišku, kiek šitas, vienintelis tokio plataus pobūdžio mūsų mėnesinis kultūros žurnalas yra įvairus savo liečiamomis temomis ir stiprių bendradarbių talka.

SV. ANTANO GIMNAZIJA KENNEBUNKPORTE, MAINE, SU VISOM AMERIKOS GIMNAZIJŲ TEISEM.

Išsinamas pilnas į kolegijas paruošiamųjų gimnazijų kursas. Oficialiai dėstoma lietuvių kalba. Savaiteje pamokų tiek pat, kiek anglų kalbos. Duodami kreditai. Veikia jaunimo organizacijos, puoselėjami sportai. Duodama lietuviška gyvenimo pasaulėžvalga. Mokinams šviesti kviečiami liet. rašytojai, muzikai, solistai, dailininkai. Dėsto 20 mokytojų bei instruktorių. Pati gimnazija padeda mokiniams įstoti į kolegijas. Mokiniai gyvena bendrabuty. Atlyginimas visiems priimamas. Atsižvelgiama į kiekvienos šeimos padėtį. Anksti registruokite mokinius 1969-1970 m. Priimami berniukai baigę 8 skyrius.

LIETUVIAI TEVAL BRANGINKIT ŠIĄ GIMNAZIJĄ.
KOL JI YRA JOS ATEITIS JŪSŲ RANKOSE.

Informacijos ir registracijos reikalais rašykite:

Rev. Rector
St. Anthony High School
Kennebunkport, Maine 04046

foto V. MAŽELIS

- vestuvės: spalvota ir juoda balta (gali vykti ir į kitus miestus)
- portretūra
- meno darbų nuotraukos ir kiti foto patarnavimai

Tel. — HY 7-4677
422 MENAHAN STREET — RIDGEWOOD, N. Y. 11237

RICHMOND AUTO SERVICE
Kampas Richmond ir 63rd Street
Užsieninių ir vietinių automobilių taisymas. Patyrę mechanikai. Elektroninis motoro patikrinimas. Vilikikas.
Telef. — GR 6-3134 arba GR 6-3353
Savininkas — Juozas (Joe) Juraitis

Mūsų erdviuose patalpose turime didžiausį pasirinkimą visų modernių baldų, elektrinių krosnių, radijo ir televizijos aparatų, šaldytuvų ir kitų namams reikmenų.

LIETUVIŲ STAIGA
ROOSEVELT FURNITURE CO.
F. A. RAUDONIS ir N. BERTULIS
2310 W. Roosevelt Road Tel. SEeley 3-4711
Atdara pirmad ir ketvirtad. 9-9 val.; antrad., trečiad. ir šeštad nuo 9 iki 6 val. sekmd. atdara nuo 11 iki 4:30 val. po pietų

Siuvimo Mašinos — Dulkių Siurbiai

- BERNINA
- NECCHI
- ELNA
- VIKING
- PFAFF
- SINGER

ELECTROLUX
HOOVER
EUREKA
KIRBY
ROYAL
IR KT.

Parduodame, nuomojame ir taisome siuvimo mašinas, dulkių siurblius prieinamomis kainomis ir sąlygomis. Turime dalis. Aptarnaujame Chicagoje ir priemiestinėse.

B and B DISTRIBUTING COMPANY
A to Z Sewing machines and Vacuum cleaners
4081 ARCHER AVE. (Prie California Ave.), Chicago, Ill. Tel. 927-4702
Vedėjas Arvydas M. DIKINIS

since 1914...

MIDLAND SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
4048 ARCHER AVENUE
CHICAGO, ILLINOIS 60632
PHONE: 254-4478

4 3/4% PASBOOK SAVINGS Paid and Compounded Semi-Annually

5 1/4% 6-MONTH SAVINGS CERTIFICATE (Minimum \$10,000)
1-YEAR SAVINGS CERTIFICATE (Minimum \$5,000)

Moterų gyvenimas

Redaguoja St. Semėnienė, 6507 S. Troy St., Chicago, Ill. 60626
Tel. 925-5988

Vienintelė JAV moteris, laimėjusi Nobelio literatūros premiją

Nauja rašytojos Pearl Buck biografija

JUOZAS PRUNSKIS

Moterys yra kūrybingos. Net penkios iš jų yra gavusios Nobelio literatūros premijas: Selma Lagerlöf, Grazia Deledda, Sigrid Undset, Gabriela Mistral ir amerikietė Pearl Buck.

Neseniai iš spaudos išėjo jos biografija: "Pearl S. Buck" (parašė Theodore F. Harris, išleido John Day Co., New York, N. Y. 1969 m., 381 pusl., 7,95 dol.).

Biografija rašyta, artimai tariantis su pačia Pearl Buck, gausiai panaudojant autobiografinius ištraukas iš jos veikalų bei iš jos dienoraščių ir viską papildant jos pačios specialiai knygos autoriui darytais pareiškimais. Taigi veikalas autentiškas, lyg autobiografija; palanki rašytojai, nors neišvirstant ir panegirika.

Augusi Kinijos misijoje

Pearl Buck buvo protestantų misijonieriaus duktė, gimusi ir augusi Kinijoje. Jos tėvas buvo labai nuostabus apaštalas. Vieną kartą jis net išdrįso vyksti į plėšikų slėpynę miškuose, norėdamas atkalbėti jų vadą, kad nežudyti žmonių. Bausiai buvo prisilėgęs, kai tas kruvinasis vadas pasakė, kad žudymas jam sudaro malonumą. Tai pasakodama, rašytoja atsidūsta, kad ir dabar yra žmonių, ypač diktatūrinuose kraštuose, kuriems sudaro savotišką smagumą jausmas, kad jie turi galią ką nužudyti.

Nenori prarasti smegenų alkoholy

Ketverių metų mergaitė Buck jau pradėjo skaityti Dickenso knygas. Pirmasis jos rašinys jau 1899 m. tilpo "The Christian Observer" laikraštyje. Rašymui ji nereikalinga dirbtinių stimulų, todėl ji sako, kad gerimo nemėgsta. Tada jos smegenys nesančios pilname pajėgume. "Praleidau visą gyvenimą jas lavindama ir nenoriu jų prarasti", sako ji.

Ji yra humaniška ir piktinasi tais, kurie norėtų aborto, net ir kad negimtų ne visai normalus atsilikęs kūdikis. Ji sako: "Negalima pradėti žudyti žmones... Kur gi tada bus galas? Hitleris pirma žudė psichiškai nesveikus, sakydams, kad jie nenaudingi. Tada, kokia gi nauda iš invalidų, atsilikusių vaikų ar senelių: jis žudė juos, o po to ėmė žudyti žydus ir tuos, kurie su juo nenorėjo sutikti. Tai kurgi nubrėžti liniją? Gi pačioj pradžioje — nevalia atimti žmogaus gyvasties, nei dėl bet kokios priežasties".

Apie skyrybas

Pati Pearl Buck turėjo liūdną patirtį savo moterystės gyvenime, ji galėjo rašyti: "Skyrybos yra toks baisus dalykas. Tai visa taip galutina, kažkas taip draskančio. Jos sunaikina viską — jos kaip mirtis. Visi tie metai, kuriuos vyras ir moteris praleido drauge, yra prarasti. Jų jau niekada nebeatgausi. Viskas baigta..."

Paguodą ji įstengė surasti kūrybiniame darbe. Ji rašo: "Turėti dirbti, kad pasiektumei ramybę ir patenkinimą tame nuostabiame pasiekto laimėjimo jaus-

me." Tai kartais reikalauja žmogų prisiversti, bet, kaip Pearl Buck sako, "gražiausias susidraus minimas tai tas, kurį uždedi sau." Jos kūrybiniai polėkiai dideli. Šioje knygoje vien tik surašyti jos kūrinių pavadinimai su išleidimo vietomis ir datomis užima 6 puslapius.

Apie asmeniškų kūrinių

Ji buvo ištekejusi už leidėjo. Gal ir tai prisidėjo, kad rašyto-

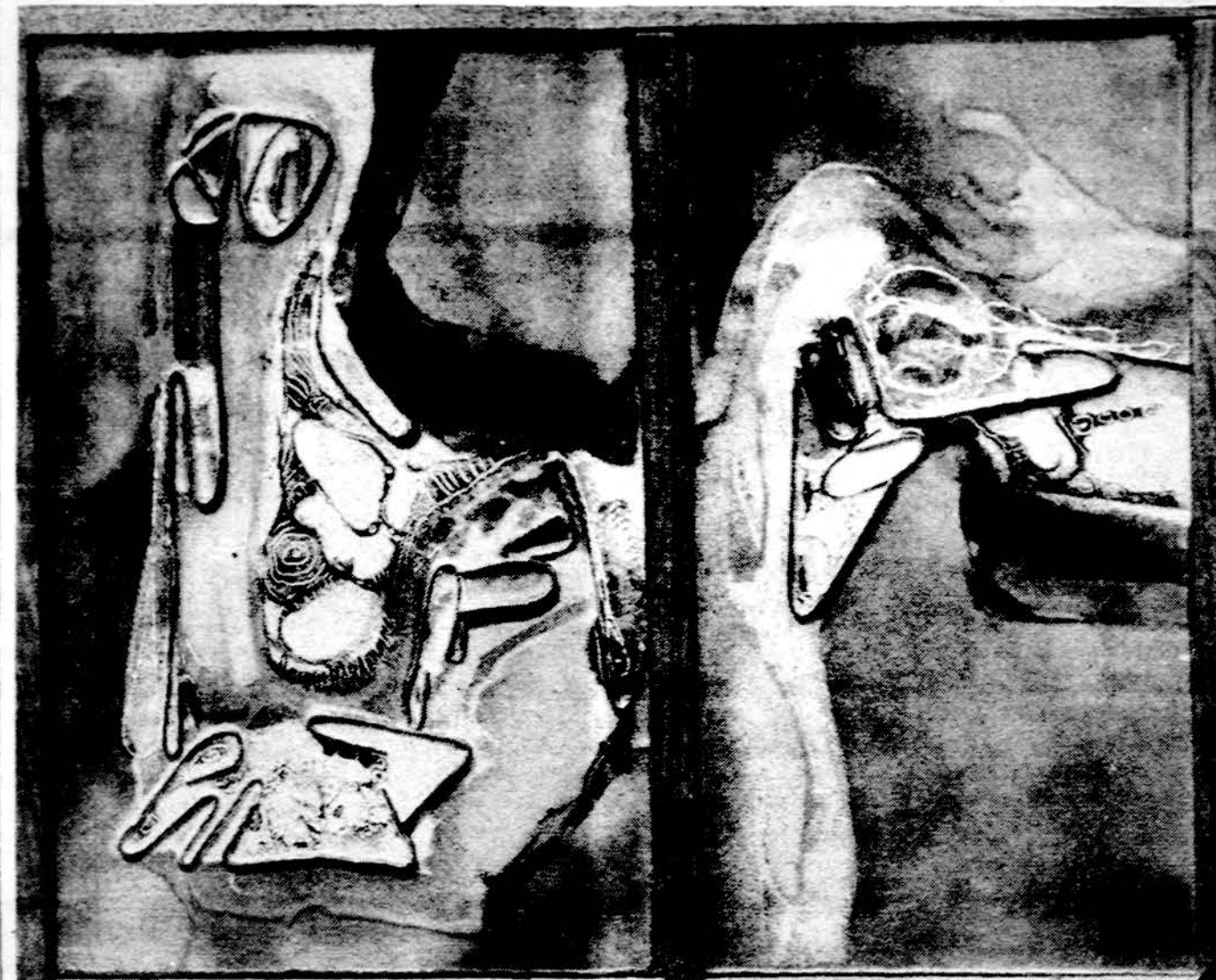

Pearl Buck

ja galėjo daugiau savo kūrinių išleisti. Kad neatrodytų, jog jau per daug ji tų knygų kepa, keletą jų parašė slapyvardžiu John Sedges. Jai taip pat tekdavo tikrinti kitų atsiųstus vyro leidyklon kūrinius. Ji rašo, kad atrasdavo nemažai gerai parašytų, gerai suplanuotų ir neblogai išvystytų kūrinių, tačiau juose trūko realybės, viskas skėsdavo beprasme žodžių jūroje; juose buvo veiksmo, bet be reikiamo vitalizmo, nes veiksmas nebuvo pagrįstas priežastingumu; žodžiu, tuose kūriniuose trūko tikrojo gyvenimo.

Kukli ir labdaringa milijonierė

Pearl Buck veikalas "Geroji žemė" ilgą laiką buvo tarp la-

Giedrė Zumbakienė. Pavėjui. (emalis, dr. Aglinskų nuosavybė) Dailininkės darbai šiuo metu išstatyti Ciurlionio galerijoje. "Dailės" grupės parodoje.

biausiai perkamųjų knygų, išvers- tas į daugybę kalbų. Vien JAV-se per metus šios knygos buvo iš- prika 1,811,000 egzempliorių. Ir eilė kitų kūrinių susilaukė gra- žaus pasisekimo. Tai atnešė jai milijonus dolerių pajamų. Ta- čiau ji tik nedidelę to dali išlei- do savo naudai. Ji pasitenkina moteriai būdingiausia garderoba, beveik neturi brangiųjų papuoša- lų, o jeigu ir turi, tai daugiausia dovanotuosius. Už tat ji daug iš- leidžia globai tų, kurių niekas nenori globoti. Plačiai rūpinasi vaikais amerikiečių kareivių ir Azijos moterų. Jų yra daug. Ka- reiviai jų atsižada, o daugelis Azijos merginų, susilaukusių kūdi- kio iš kario, neturi kaip jo išlai- kyti, išauginti, išmoksinti.

Ypač Pearl Buck tai pastebėjo Korėjoje. Lankydamis mokyklas, tokie vaikai labai išsiskiria iš vie- tinių savo veido bruožais, akių ir plaukų spalva. Kiti vaikai juos pajaukia, visai įsiskaudina. Pri- versti aplėsti mokyklą, jie sun- kiai susiranda darbą, nes dažnai net jų gimimas metrikacijos į- staigose nebuvo įregistruotas. Pearl Buck atrado tokių vaikų elgetaujančių, rado tokių nepil- namiečių mergaičių, kurios buvo verčiamos vesti palaidą gyvenim- ą, ir juos ėmė globoti, auklėti, paruošti naudingais visuomenei žmonėmis, įsteigusi specialią tam reikalui fundaciją.

Pearl Buck apie išsidinėjimus su vaikais

Tokius našlaičius ji auklėjo nuoširdžiai. Kartą viena iš jos i- dukrintų mergaičių kreipėsi į ją su tokiu nusiskundimu: "Bet gi, mama, kitos mano amžiaus mer- gaitės jau gauna leidimus vie- nos išsidinėti su berniuku, ir joms leidžiama išėjus būti iki aš- tuntos valandos ryto. Tu manim

Savo raštuose ji prisimena re- ligingą savo tėvo įtaką: "Kai buvau maža mergaitė ir nenorė- davau atlikti savo pareigos, tė- vas man pasakodavo mandagiai, bet tvirtai: Jeigu nenori to daryti dėl to, kad taip reikia, tai pada- ryk dėl didesnės Dievo garbės. Ir taip dėl didesnės Dievo garbės, o taip pat ir dėl savojo tėvo. Aš, nors ir nenorėdama, padaryda- vau, kas reikėdavo padaryti, bent jau taip dažnai, kaip galima".

Ji sakosi, kad rašydama pro sa- vo langą mato išrašytą šūkį: "Ad majorem Dei gloriam". Didinei Dievo garbei. Tas jai primena tėvą, jau mirusį, palaidotą Ki- nijoje. Primeną jai religiją, apie kurią ji dabar sako: "Mokslas ir religija, religija ir mokslas; kaip juos bederintumei, jie yra dvi pusės to paties stiklo, pro kurį mes tamsiai tematyume, kol tos dvi pusės, tiksliai suderintos, at- skleidžia tiesą."

—Gyvenimas be darbo tiek ver- tas, kiek rėmai be paveikslų.

Weber

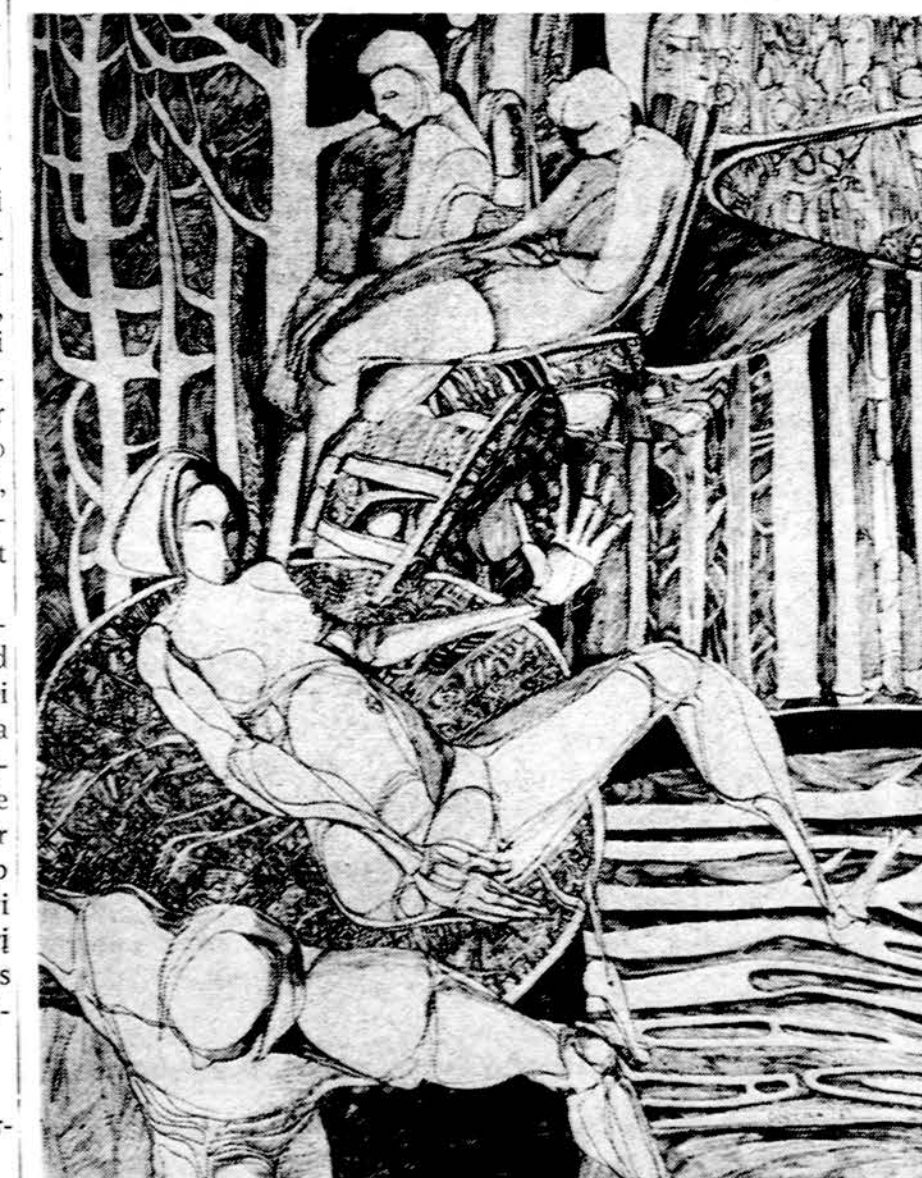
Ginčas dėl vėjo

Pajūryje priekabi ponis gavo jū- ros vėjo, pauostė ir nusprendė, kad jis jau dvokia.

— Nekoks kvapas, — pasiskundė ji. Siemininkė vis tvirtino, kad vė- žys šviežias. Nepajėgdama įtikinti valgytojos, ji pagaliau tarė:

— Ponia, tas vėžys šiandien ry- tą išropojo iš jūros, išlipo į krantą, atėjo taku ir įropojo į tą lėkštę.

— Jeigu taip, tai, matyt, pakeliui jis buvo užropojęs ant kokio smir- dančio daikto, — tarė valgytoja.

Zita Sodeikienė

Figūrinė kompozicija (Liet. foto archyv.)

Darbingas pavasaris Putnamo seselių remėjų veikloj

Vieną ankstyvo pavasario va- karą Gradinskų bute susirinko nemažas būrelis putnamiškių se- selių remėjų darbuotojų ir nuo- širdžių talkininkių — modeliuo- tojų. Nors ruduo dar toli, bet nuo ankstyvo pavasario jos ė- mę ruošti ateinančio rudens ma- dų parodai.

Kaip jau visiems yra žinoma, putnamiškių seselių remėjų pra- eity surosto madų parodos vi- sada būdavo įdomios ir įvairios. Kasmet vis parodoma kas nors naujo, kaip pvz. pernai buvo mo- deliuojama daug drabužių, pa- puošalų lietuviškais audiniais, juostom ir gintarais. Kadangi šiems yra Lietuvių šeimos me- tai, bus suruošta šeimos madų pa- roda. Matysime ne tik įprastines

Birutininkės sprendžia šeimų problemas ir remia Lietuvių namų statybą Chicagoje

L.D.K. Birutės dr. ja Chicagoje veikia ne tik uždaroje organiza- cijoje plotmėje, bet ir akylai se- ka visą lietuvišką gyvenimą ir atitinkami jį reaguoja.

Birutininkės turėjo savo narių metinį visuotiną susirinkimą ba- landžio 27 d. Jos aptarė savo or- ganizacinius reikalus. Valdymą paliko senajai, su ilgamete pir- mininke M. Babickiene priešakyje. Tik išrinko dar vieną trūkstamą valdybos narę J. Zitkuvienę. Z. Juškevičienėi pristatius Lietuvių tautinių namų reikalą — patal- pų trūkumą organizacinei veik- lai, birutininkės balsavimo keliu paskyrė šimtą Lietuvių namų fondui — L.D.K. Birutės sekly- čiai įrengti.

Susirinkime buvo išleistas lai- mėjimu, dail. Barbaros Morkū- nienės tapybos kūrinys, skirtas draugijos veiklai paremti. Paveik- slą "Gėlės" ištraukė biruti- nininkė St. Statkevičienė, kuri tą paveikslą vėl padovanojo drau- gijos labui.

Susirinkimui pirmininkavo Ni- na Norienė, sekretoriavo — Ka- zė Leonaitienė. Po trumpos per- traukos įvyko dr. jos organizuota paskaita.

Šeimų problemą ryškinti, ją spręsti laiko ir aplinkos sąlygos, valdyba pakvietė prof. dr. V. Sruogienę, kuri ir skaitė paskaitą tema: "Mūsų šeimų problemos išsivijimoje." Paskaitininkė šią te- mą ryškino gana giliu psichologi- niu išvalgumu ir stipriu tautiniu

nusiteikimu. Profesorė nurodė ne tik esmines problemas prie- tistis, bet ir pateikė visą eilę prak- tiškų patarimų, kaip šią prob- lemą spręsti, mažiau skriaudos ir skausmo pakeliant. Paskaitoje da- lyvavo keliasdešimt moterų, jų tarpe nemaža intelektualų, ku- rios kėlė paskaitininkei klausimus. Paskaitininkės atsakymai dar labiau paryškino prob- lemą ir galimus jos sprendimus.

Tokia paskaita tikrai daug pa- sitarnauta Chicago moterims. Padėką priklauso prof. dr. V. Sruogienei ir birutininkėms, šią paskaitą suorganizavus.

Paskutinioji programos dalis — vaišės. Jas surengė ir svečius vai- šino valdybos narės su parengi- mų vadove V. Kulikauskiene priešaky.

Tik tenka apgailestauti, kad Chicago lietuvių visuomenė per mažai įvertina savo intelek- tualių pastangas. Jų duoklę sa- viesiems nesupranta — per ma- žai lankosi į paskaitas, kurias parengti, pateikti reikia ir laiko ir pasisvertimo. O kas svarbiau- sia, paskaitos yra didžiai naudin- gos, tad kodėl neįsklausyti, nepa- sinaudoti žiniomis?..

Z. J.

IŠ MOTERŲ PASAULIO

—Jaunimo darbuotoja Z. Juš- kevičienė yra išrinkta L. Jūrų Skautijos vyriausia skautininke.

Oficialus pareigų perėmimas į- vyko Chicagoje Jūrų skauti- jos Motinos dienos minėjime gegužės 4 d. Pareigas perimdama ji gavo ir tradicinį valdžios ženklą — originalią lazda, papuoštą gintaru, inkaru, laivu ir kitais simboliais. Z. Juškevičienė pasakė: "L.J.S. vyriausios skautinin- kės pareigas imuosi iš didelės mei- lės skautybės idealui ir dar dides- nio atsakomybės jausmo tautini- am principui." Akcentavo: "Aš žengiu Lietuvos keliu, ženki- te ir jūs, sesės, drauge su mani- mi."

Z. Juškevičienė yra skautė nuo vaikystės metų ir turi ilgametį vadovės patyrimą.

M. B.

Vyro reikšmė moters gyvenime

Naujai išeistoje Pearl S. Buck vienintelės JAV-ės mo- ters Nobelio laureatės, biogra- fijoje, didžioji rašytoja rašo ši- taip:

"Dauguma vyrų pasakys, kad visados užnugarįje buvo moteris. Aš galiu pasakyti, kad visados mano užnugarįje buvo vyras. Tuo aš norėčiau čia teig- ti, kad aš nemanau, jog būčiau parašiusi knygas, kurias para- šiau, arba išaugusi į asmenybę, kuria aš manau esanti, ar pa- siekusi tų tikslų bei pasiekimų savo gyvenime, kuriuos pasie- kiau, ar supratusi gyvybingumo bei potencialaus augimo jaus- mą, kurį vis dar tebeturiu, jei nebūtų buvę pamėgimo, meilės, ar kaip kitaipti norėtų kas pava- dinti, kas man buvo suteikta vyrų. Aš esu labai dėkinga, nes aš tikiu tos draugystės atnešę kažką naujo į mano gyvenimą ir suteikę mįžinišką įnašą ma- no augimui. Ir aš tikiuos, kad ir aš suteikiau jiems ko nors naudingo jų dvasinei plėtotei".

Šuo nuomininkas

Svečias parašė vieno viešbučio sa- vininkui Ispanijoje, kad jis norėtų apsigyventi su savo šuniu.

Savininkas šitaip atsakė jam: — Iki šiol dar nebuvo atsitiki- mo, kad šuo pavogtų šaukštą arba šluostytį savo letenas į užolai- das. Be to, dėl jų kaltės niekada nebūna užlieti vandeniu vonios kambariai. Su malonumu lauksiu tamtos šuns.

R. M.

Putnamiškių seselių remėjų madų parodos rengėjos ir modeliotojos: I-oje eilėje iš k. V. Bartkienė, J. Ci- jūnienė, N. Vengrienė. II-oje eilėje: E. Tutlienė, O. Gradinskienė, A. Kulienė, O. Baukienė. III-oje eilėje: S. Olsauskienė, D. Bartkienė, S. Endrijonienė, B. Pet- rulinė, M. Romienė, J. Dočkienė. Nuotr. P. Maletos